

KERKELIJK WEEKBLAD VAN
DE GEREFORMEERDE GEMEENTEN

de SAAMBINDER

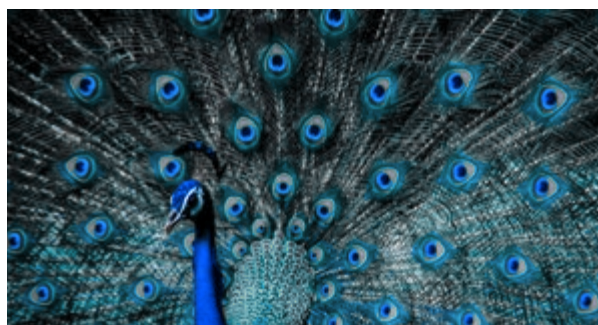
GEREFORMEERDE GEMEENTE
KESTEREN

04 De kloof
overbruggen

08 Heidelberg en
de wet

24 Vraag en antwoord:
Hoge ogen

Christus, de ware Wijnstok

ds. J.B. Zippo, Zoetermeer

Wijngaarden. Je vindt ze overal in Europa. Vanwege het warme klimaat vind je ze vooral in landen rondom de Middellandse Zee, soms tegen een heuvel geplant. Wat een indrukwekkend gezicht.

► **Ik ben de ware Wijnstok, en Mijn Vader is de Landman.**

Johannes 15:1

Ook in Israël zijn wijngaarden te vinden. De wijngaard en de wijnstok behoren tot de zegeningen van het beloofde land. Denk ook aan de verspieders, die terugkeerden (Num. 14). De wijngaard is ook een beeld van het volk Israël. De Heere had Zijn volk als een wijnstok uit Egypte overgebracht (Ps. 80). Maar bij de profeten zien we dat de wijngaard Israël geen goede vrucht had voortgebracht. We lezen

Bij de voorpagina:

GEREFORMEERDE GEMEENTE KESTEREN

In verband met een sterke stijging van het aantal leden en doopleden in de gemeenten Opheusden en Rhenen wordt er in de zomer van 2021 besloten om in Kesteren een afdeling van Opheusden op te starten. Op 2 oktober gaat ds. W. Mouw voor

de eerste keer in deze afdeling voor. Hij spreekt daarbij over Psalm 90:16-17: 'Laat Uw werk aan Uw knechten gezien worden, en Uw heerlijkheid over hun kinderen. En de lieflijkheid des HEEREN onzes Gods zij over ons; en bevestig Gij het werk onzer handen over ons, ja, het werk onze handen, bevestig dat'. Op 29 januari 2022 wordt de afdeling in Kesteren reeds zelfstandig. Omdat een eigen kerkgebouw ontbreekt, worden de kerkdiensten in het kerkgebouw te Opheusden gehouden.

In de loop van 2024 hoopt men met de bouw van een nieuwe kerk (met 1750 zitplaatsen) te kunnen beginnen. De gemeente telt 666 belijdende leden en 648 doopleden.

in Jesaja 5 dat de Heere moet klagen: 'Wat is er meer te doen aan Mijn wijngaard, hetwelk Ik aan hem niet gedaan heb?' Maar nu is Christus gekomen als de ware Wijnstok, zodat er goede vrucht zal zijn.

De Heere Jezus is de paaszaal uitgegaan. Hij gaat in de richting van de Olijfberg, het Kedrondal (Joh. 18:1). Het is goed mogelijk dat Hij met Zijn discipelen langs een aantal wijnstokken loopt (kanttekening 1). En dan klinkt Zijn stem in de donkere nacht: 'Ik ben de ware Wijnstok, en Mijn Vader is de Landman'. Het is alsof Hij Zichzelf stelt tegenover dat onvruchtbare en ondankbare Israël, zoals Hij Zichzelf ook noemt de goede Herder tegenover de valse herders in Israël (Joh. 10).

Planten en snoeien

Christus spreekt ook van het werk van de Vader. Zijn Vader is de grote Landman of Wijngaardenier. Wat is het werk van een wijngaardenier? In de eerste plaats is zijn werk planten. Dat is een intensief werk. In Washington heb ik gesproken met families die na de oorlog daarheen waren geëmigreerd en die met de hand(!) een wijngaard geplant hadden. Dat was zwaar werk geweest.

Vervolgens heeft de wijngaard zon en water nodig. En dan volgt het onderhoud: er moet van tijd tot tijd gesnoeid worden. Lange ranken moeten gesnoeid worden, dorre bladeren moeten weggenomen en dode ranken verwijderd worden.

Dat is nu het beeld van het werk van de Vader. De Vader heeft Zijn Zoon gesteld tot een Middelaar tot verlossing van Zijn Kerk. Hij heeft Zijn Zoon in deze wereld gezonden uit eeuwige liefde, opdat een ieder die in Hem gelooft niet verderve (Joh. 3:16). Deze Wijnstok heeft diepe wortels. Die gaan terug tot in de eeuwigheid. Micha getuigt: 'Wiens uitgangen zijn vanouds, van de dagen der eeuwigheid'.

Zwak en gering

Christus vergelijkt Zichzelf met een wijnstok. De wijnstok is op zichzelf geen sterke boom. De takken moeten

vaak ondersteund worden door een pergola. Christus vergelijkt Zichzelf niet met een machtige eikenboom of een hoge cederboom, maar met een wijnstok. Zien we hier niet iets van Zijn menselijke natuur? In de staat van Zijn vernedering kwam Hij als een Wortel uit een dorre aarde. Hij kwam niet met uiterlijk machtsvertoon, maar in zwakheid en geringheid. Jesaja 53 getuigt dat Hij geen gedaante noch heerlijkheid had. 'Als wij Hem aanzagen, zo was er geen gestalte dat wij Hem zouden begeerd hebben'. Hij ging de weg van lijden en sterven. Hij werd ten slotte naar de wijnpers geleid. Daar werd Hij onder de molensteen van Gods recht verbrijzeld. Hij Zelf getuigde: 'Hoe word ik geperst, totdat het volbracht zij'. Maar Hij heeft Zijn dierbaar bloed laten vergieten tot verlossing van de Zijnen.

De levende ranken worden geroepen om rijke vruchten te dragen. Daarin wordt de Vader verheerlijkt.

Ten slotte is de Wijnstok ook een beeld van de discipelen. Immers, Christus zegt: 'Ik ben de Wijnstok, en gij de ranken' (Joh. 15:5). De ranken zijn met de stam verbonden. Ze kunnen erg lang worden en er is veel bladvorming. Maar het gaat om de druiven. Het gaat om de vrucht. Dit is nu een treffend beeld van de innige gemeenschap tussen de Heere en Zijn volk. Zij zijn door een waarachtig geloof met Hem verbonden. Van nature leefden zij uit de oude Adam-stam, maar door de wedergeboorte vindt er een afsnijding van Adam plaats en komt er een nauwe vereniging met Christus (Boston).

Zij worden gereinigd door het Woord dat tot hen gesproken is (Joh. 15:3). Maar ze blijven ook gedurig afhankelijk van de levenssappen die vloeien uit de Wijnstok Christus (vers 4). Zonder dat 'inblijven' kunnen zij geen vruchten voortbrengen, ja kunnen zij niets doen (vers 5).

Rijke vruchten

Mag ik u vragen of dat Woord in uw leven al Zijn reinigende kracht gedaan heeft? De levende ranken worden geroepen om rijke vruchten te dragen. Daarin wordt de Vader verheerlijkt (vers 8). Een paar van die vruchten zijn: geloof, hoop en liefde. Maar ook zelfkennis en Godskennis, verootmoediging en boetvaardigheid, ootmoed en zachtmoedigheid. Nee, dat zijn geen vruchten van henzelf: 'Uit u geen vrucht meer in der eeuwigheid'. Zij kunnen alleen vruchten voortbrengen als ze leven uit de stam Christus.

Het is ook zo nodig dat van tijd tot tijd de ranken worden gesnoeid. Ranken van hoogmoed en eigenliefde. Dat gebeurt met het snoeimes in de hand van de Vader. Dat is pijnlijk. Dat geschiedt door het Woord, maar ook door kruis en lijden (kanttekening 6). Waarom toch? Opdat zij meer vrucht dragen (vers 2) en opdat de kracht niet in de rank, maar in de vrucht zal zijn!

Christus wijst ten slotte op het grote onderscheid tussen de levende ranken en de dode ranken. Die dode ranken kunnen lang en sterk zijn en veel blad vertonen. Maar wat wordt gemist? De vrucht! We kunnen heel dichtbij geweest zijn, en toch het leven missen. Denk aan Judas. En wat is het einde van de dode ranken? Ze worden vergaderd en in het vuur geworpen! O, dan mogen wij onszelf wel onderzoeken: zijn wij levende ranken, verbonden met de Wijnstok Christus?

U zegt misschien: dan vrees ik een dode rank te zijn. Maar wat nu in de natuur onmogelijk is, kan in de genade. God kan een dode rank nog tot een levende rank maken (Smijtegelt). ♦

Uit:
MEER DAN OVERWINNAARS
ds. G.H. Kersten
(uitg. De Banier, 1953).

En anderen hebben bespottingen en geselen geproefd, en ook banden en gevangenis; zijn gestenigd geworden, in stukken gezaagd, verzocht, door het zwaard ter dood gebracht, hebben gewandeld in schaapsvellen en in geitenvellen; verlaten, verdrukt, kwalijk behandeld zijnde (welker de wereld niet waardig was), hebben in woestijnen gedood en op bergen, en in spelonken en in de hollen der aarde.

Hebreeën 11:36-38

DE WERELD NIET WAARDIG

Christus is de Toevlucht voor de Zijnen. Als wij in waarheid om de Naam des Heeren gesmaad worden, dan moge onze ziel in dit grievend leed wel door God gesterkt worden, opdat wij door het geloof deze verdrukking licht zouden leren achten. Men moge allerwegen beweren dat die schrikkelijke vervolgingen van weleer voorbij zijn, Gods volk weet zeer wel dat de vijandschap tegen God en tegen de Zijnen niet is verminderd. Vriendschap van de wereld is niet te verkrijgen dan door opoffering van het leven van Gods kinderen. Daarvoor behoeft de Heere ons.

De Heere doe ons ontwaken uit de diepe slaap en schudde ons wakker uit de wereldgelijkvormigheid, opdat wij niet zouden knielen voor de goden van deze eeuw. Ook dan zal spot, uitwerping en gevangenis het deel zijn van degenen die godzalig willen leven. Hoe velen van Gods kinderen zijn al in de gevangenis geworpen omdat zij Zijn heilige wet boven die van de mensen stelden.

O, als het Gods eer en rechten aangaat, en als het Zijn volk aangaat, dan spant alles samen. Maar dan weet de Heere de Zijnen te

▶ vertroosten en hun door het geloof moedig te maken als een jonge leeuw. Zij hebben van de wereld niet anders dan spot en smaad en vijandschap te verwachten; zelfs de godsdienstigste mensen doen mee om het volk te benauwen; ja, zij staan dikwijls in de gelederen der vijanden helemaal vooraan, omdat het ware geloof hun gronden ondermijnt en hun leven veroordeelt. Zo groot is de haat waarmee Gods Kerk gehaat wordt, dat anderen zijn gestenigd geworden, in stukken gezaagd, verzocht, door het zwaard ter dood gebracht. Zo lezen we immers in dit hoofdstuk, Hebreeën 11. De onmenselijkste wreedheden zijn aan het volk van God verricht.

De geschiedenisboeken spreken ervan, ook de boeken over onze vaderlandse geschiedenis. En de zielen dergenen die gedood zijn, roepen onder het altaar om de dag der wrake. Gods volk heeft al wat spot en gesel geproefd. Het is in alle leed verzocht geworden. Want bij de foltering en aangedaan, kwamen ook nog eens de verzoeken van de satan.

Van John Knox, de grote Schotse hervormer, die vanwege de kinderlijke vrees Gods geen mens ooit vreesde, wordt verhaald dat hij veroordeeld was tot de galeien. Deze harde gevangenschap werd hem nog ondraaglijker gemaakt door de onophoudelijke kwelling van roomse priesters. Zij hebben alle middelen aangewend om John Knox tot een afvallige te maken. Toen een priester hem een Mariabeeld voorhield, opdat hij het kussen zou, sloeg de onverschrokken geloofsheld het de priester uit de handen en wierp het beeld in de golven, zeggende: 'De maagd is licht genoeg; laat ze leren zwemmen'.

▶ wordt vervolgd

De kloof overbruggen

ds. H. Brons, Moerkapelle

Hoe overbrugt de prediker de kloof naar zijn hoorders? Het is de taak van de prediker zijn hoorders te laten luisteren. Maar verder dan het oor kan hij de boodschap niet brengen. Hoe komt het wonder tot stand dat het Woord verstaan wordt?

Bij Hellenbroek is een ontwikkeling te zien in zijn verwachting van zijn hoorders. Rekent hij in zijn intredeprek Zwammerdam nog op de kracht van zijn aanradende prediking, in Zwijndrecht verwacht hij het overbruggen van de kloof ten diepste van de ontfermende God alleen. Dat inzicht geeft aan zijn prediking een trinitarisch karakter. In mijn onderzoek ben ik nagegaan hoe dat bij Hellenbroek concreet vorm krijgt.

Trinitarische prediking

In trinitarische prediking klinkt de Naam van de drie-enige God door. Het betreft daarmee een prediking die voluit gereformeerd is, zowel in de binding aan de gehele Schrift als aan de belijdenis. Het trinitarische karakter geeft zowel aandacht aan de totstandkoming van het heil, als aan de toepassing ervan.

De christelijk gereformeerde hoogleraar W. Kremer wijst in dit verband op Zondag 25 van de Heidelbergse Catechismus. Met recht kan dat een sleutelzondag worden genoemd, omdat ze zowel over de door Christus verdiende weldaden spreekt als over de noodzaak dat de Heilige Geest daaraan deelachtig maakt. Hij alleen werkt het geloof en gebruikt daarvoor de verkondiging.

Onderscheiden hoorders

Hoewel Hellenbroek de Persoon van de Heilige Geest in de door mij onderzochte preken relatief weinig noemt, is zijn prediking doortrokken van het besef dat alleen de Heere de diepe kloof tussen Woord en hoorder kan overbruggen. Wedergeboorte en geloof maken deel uit van weldaden die Christus schenkt.

Opvallend is in dit verband de veel gebruikte onderscheiding van hoorders in twee categorieën, te weten

onbekeerden, en wat Hellenbroek vaak godzaligen noemt. Vooral in zijn zondagse prediking keert dat onderscheid terug. Hij past de tekst dan toe voor beide groepen. Vaak maakt hij daarbij gebruik van de techniek die ook door veel puriteinen gebruikt wordt, namelijk het ‘uiteenrafelen’ van verschillende praktische betekenissen van de uitgelegde tekst voor de afzonderlijke groepen hoorders. Hij laat zich daarbij leiden door zijn tekst. Dat geeft aan de toepassing een levendig karakter, per preek verschillend.

In het verleden is de prediking van de Nadere Reformatie wel getypeerd als een systematische classificatiemethode. Daarmee wordt bedoeld dat de hoorders in allerlei klassen, staten en standen worden ingedeeld en overeenkomstig die indeling worden toegesproken. Nu is een prediking waarbij rekening wordt gehouden met de onderscheiden situatie van verschillende groepen hoorders al bij een vroege puritein als W. Perkins aanwezig. Zelfs bij Calvijn zijn er al sporen van te vinden, zij het niet in uitgewerkte vorm.

Iets anders is of een dergelijke indeling van hoorders een zodanig systematisch karakter heeft dat van een classificatie kan worden gesproken van elkaar uitsluitende groepen. Uit mijn onderzoek blijkt dat dit voor Hellenbroeks prediking geen opgeld doet. Daar heeft zijn benadering van zijn hoorders een te beweeglijk karakter voor. Hellenbroek heeft oog en hart voor zijn hoorders en geeft vanuit het gepreekte Bijbelwoord verschillende aansporingen, vermaningen of vertroosting aan zijn hoorders mee. Hellenbroeks gebondenheid aan de tekst brengt met zich mee dat de aard van die toepassing per preek verschilt. Beter is daarom om in navolging van prof. dr. A. Baars te spreken van het onderscheidenlijk element in de prediking.

Aansporen

Hellenbroek spoort zijn onderscheiden hoorders aan tot verandering van gedrag en mentaliteit. Zijn hoorders moeten Gods Woord ernstig nemen.

Daar houdt hij hen volledig verantwoordelijk voor. Wat dat betreft is zijn prediking nooit lijdelijk, hoezeer Hellenbroek ook overtuigd is van de geestelijke onmacht van onwedergelovigen hoorders. Onder die aansporende prediking ligt de overtuiging dat de Heere het gebruik van middelen wil zegenen. Hij bindt Zich immers aan die middelen. Dan mag dat ook van de hoorder worden verwacht. Een manier om hoorders aan te sporen is het gebruik van kenmerken in de prediking. Nu is het niet zo dat die in iedere preek klinken. Dat zal te maken hebben met de aanwijzingen van Hellenbroeks leermeesters. Knibbe adviseert op dit punt terughoudendheid. Wanneer in een preek kenmerken worden opgevoerd, moeten ze volgens hem in alle gelovigen en in die alleen te vinden zijn. Altijd moeten ze uit de behandelde tekst opkomen. Als Hellenbroek al kenmerken noemt, verbindt hij ze inderdaad aan de tekst die hij uitlegt. Opvallend is dat hij ze vooral gebruikt tot aansporing. Wanneer Jesaja 55 spreekt over dorstigen, maant hij dorstigen hun overvloed te zoeken in de wateren vol heil.

Wet en Evangelie

Als Hellenbroek dan terughoudend is in het gebruik van kenmerken, hoe vertolkt hij dan het geestelijk leven? Een geliefde passage uit het ons overgeleverde Vragenboekje is die van de overgang van de zondaar langs de weg van het genadeverbond. Nu is deze passage niet van Hellenbroeks hand, maar later ingevoegd. Dat wil niet zeggen dat in Hellenbroeks prediking die overgang naar het wezen van het genadeverbond niet doorklinkt. Hoe dan ook, passender nog is een typering van Hellenbroeks prediking als doortrokken van het schema van wet en Evangelie. De Heilige Geest gebruikt de wet om een zondaar te verootmoedigen en te verbrijzelen. Bij de geestelijke verandering van de zondaar is sprake van onderhandeling met Christus Jezus, onder een diep besef van zonde. Zalig worden is niet op onze eigen voorwaarden, maar op de voorwaarden van een ‘volle’ Jezus, Die een volkomen Zaligmaker is. Dat zet de zondaar aan tot gebed. In een afsluitend artikel ga ik in op de plaats van het gebed in Hellenbroeks prediking. ♦

► wordt vervolgd

► Hellenbroek preekte ook in de Prinsekerk te Rotterdam.

Een troostrijke verborgenheid

ds. G.J. van Aalst, Nieuw-Beijerland

In deze serie artikelen overdenken we samen de Drie-eenheid van God. We lezen nu artikel 9 van de Nederlandse Geloofsbelijdenis (NGB).

Artikel 9 volgt nauwgezet de Heilige Schrift, zowel het Oude als het Nieuwe Testament. Het laat zien dat er niets wordt beleden dan wat de Schrift ons leert. Het opschrift boven artikel 9 luidt dan ook: 'Bewijs van het voorgaande artikel van de Drieheid der Personen in één God'. In het geloofsstuk van de Drie-eenheid doen we dus niet anders dan de Schrift eerbiedig naspreken, opdat dezelfde Geest Die de Schrift inspireerde ons bekerend in deze waarheid zal leiden.

Drievoudig funderen

We beginnen artikel 9 te lezen:

'Dit alles weten wij...'. Het gaat hier over de verborgenheid van de Drie-eenheid, of, zoals Athanasius het zegt, over: 'het (respect)eren van de enige God in de Drieheid en de Drieheid in de Eenheid'. Dit geloofsstuk wordt op drie manieren gefundeerd: a). Uit de getuigenissen van de Heilige Schrift; b). Uit de (algemene) werkingen van de Vader, de Zoon en de Geest, en c). Voornamelijk uit de (zaligmakende) werkingen van de Vader, de Zoon en de Geest, die wij in ons gevoelen, die we bij bevinding onderscheiden kennen. Het gaat dus over 'de werkingen die wij in ons

gevoelen'. Zo wordt de Drie-eenheid op drie manieren gefundeerd. We gaan dit achtereenvolgens na.

Duister of klaar

Veel teksten uit het Oude Testament getuigen van het geloof in 'de Heilige Drievuldigheid'. Van deze Schriftbewijzen uit het Oude Testament worden twee zaken gezegd. Er zijn ontelbaar veel Schriftbewijzen, maar we moeten die met onderscheiding uitkiezen. Anders gezegd, we moeten die in het licht van het Nieuwe Testament lezen. Zoals de manier waarop er over God gesproken wordt: de ene keer in het enkelvoud, één God. De andere keer in het meervoud: meer Personen. 'En God zeide: laat Ons mensen maken, naar Ons beeld...' (Gen. 1:26). Daar staat echter niet dat we drie Personen onderscheiden. Onze belijdenis zegt dan eerlijk: 'Hetgeen voor ons wat duister is in het Oude Testament, dat is zeer klaar in het Nieuwe'. Er is dus ook wat dit betreft een ontwikkeling in de Godsopenbaring van 'wat duister' is, naar wat 'zeer klaar' is. Deze ontwikkeling in de Godsopenbaring geldt niet alleen de kennis en de vrucht in de woorden van de Heilige Schrift, maar ook in het hart van een zondaar. Zoals er ontwikkeling is in de voorwerpelijke Godsopenbaring, het Woord op het blad, zo is er ook onderscheiding in de toepassing door Gods Geest, het Woord in het hart. De onderwerpelijke Godsopenbaring dus. Er is in het leven van Gods kinderen een ontwikkeling van wat aanvankelijk duister is naar wat zeer klaar is, van belofte naar vervulling. Dat zien we bijvoorbeeld ook bij de doop van Christus in de Jordaan. Daar zien we reeds de waarheid van de onderscheiding van Vader, Zoon en Geest. Drie jaar later, aan het einde van Zijn aardse loopbaan, spreekt de Middelaar over deze onderscheiding nog duidelijker in Johannes 14-16, en zeker ook als Hij de doopformule voorschrijft in Mattheüs 28. Vlak voor Zijn heengaan spreekt Hij heel helder over de Vader, de Zoon en de Geest. Zo is deze ontwikkeling in artikel 9 bedoeld, van 'wat duister' is, naar wat 'zeer klaar' is. Met als

▶ Artikel 9 van de Nederlandse Geloofsbelijdenis laat zien dat er niets wordt beleden dan wat de Schrift ons leert.

hoogtepunt: 'Want Drie zijn er die getuigen in de hemel: de Vader, het Woord en de Heilige Geest; en deze Drie zijn één' (1 Joh. 5:7).

Volmaakt genieten

Laten we oog hebben voor deze ontwikkeling van duisterheid naar klaarheid, zowel in de kennis en de vrucht van dit geloofsstuk als in de persoonlijke doorleving ervan. Vervolgens belijdt artikel 9: 'In al deze plaatsen wordt ons ten volle geleerd dat er drie Personen zijn in een enig Goddelijk Wezen. En hoewel deze leer de menselijke verstanden ver te boven gaat, nochtans geloven wij die nu door het Woord'. En dan volgt het vooruitzicht: '... verwachtende totdat wij de volkomen kennis en vrucht daarvan genieten zullen in de hemel'. Wat een onpeilbaar diepe troostleer. Er is het vooruitzicht dat straks de kennis en de vrucht volmaakt zullen zijn! De levende Kerk mag straks Vader, Zoon en Geest volmaakt kennen. Ze zullen het 'eeuwig genieten', staat er zelfs.

Kracht, bloed en inwoning

Artikel 9 belijdt nog eens nadrukkelijk 'de bijzondere ambten en werkingen van deze drie Personen te onswaarts', hoe dus het werk van de Vader, de Zoon en de Geest ervaren wordt in het hart. Op deze persoonlijke toepassing en bevinding komt het immers aan! Van elk van de drie Personen wordt dan een wezenlijk aspect beleden: 'De Vader is genaamd onze Schepper door Zijn kracht; de Zoon is onze Zaligmaker en Verlosser door Zijn bloed; de Heilige Geest is onze Heiligmaker door Zijn woning in ons hart'. Laten we letten op de kern- en troostwoorden: kracht, bloed en inwoning.

Onze belijdenis sluit af met de strijd die er over deze zaken in de kerk altijd is geweest. Maar de ware Kerk heeft dit geloofsstuk bewaard, vanaf de tijd van de apostelen tot nu toe. Ondanks de dwaalgeesten, alle eeuwen door.

Bewaren wij deze troostrijke verborgenheid ook zo in ons h art? ♦

► slot

De aanraking door Jezus

ds. P.D. den Haan, Rijssen

En Jezus de hand uitstreckende, heeft hem aangeraakt...

Mattheüs 8:3a

Door de evangelist Markus werden we eerst gewezen op het Middelaarshart van de Heere Jezus. Wat is het een voorrecht om in het hart van de Heere Jezus te mogen zien door de ogen van het geloof. En de liefde te mogen zien tot arme en verloren zondaren. Dan is het voor de grootste der zondaren mogelijk om zalig te worden.

Nu worden we erop gewezen wat de Heere Jezus doet. Er staat dat Hij Zijn hand uitstrekt en de melaatse aanraakt. Ziet u hoe vanuit een bewogen Middelaarshart Zijn gezegende en reine hand richting de melaatse gaat en hem aanraakt? Maar..., is dat bijzonder dan? De Heere Jezus raakte toch wel vaker mensen aan? Het is heel bijzonder wat de Heere Jezus hier doet! Het heeft dan ook een rijke en diepe betekenis. Volgens de wet van Mozes zijn diegenen onrein die een melaatse aanraken. Daar ligt voor ons een Bijbelse boodschap in. Melaatsheid is immers een beeld van onze ellende. Het laat ons zien dat God geen gemeenschap kan hebben met de zondaar. Is dat al eens werkelijkheid geworden in ons leven? De discipelen en de mensen om de Heere Jezus heen weten dat. En nu zien ze de Zaligmaker een melaatse aanraken.

De Heere Jezus laat met deze handeling Zijn ontfermende liefde zien. Hij verbindt Zich met de melaatse. Wat een onpeilbare diepte van Zijn barmhartigheid. Met deze handeling laat Hij zien wat Hij straks gaat zeggen. Hij neemt de melaatsheid

van deze man over. Zo heeft Christus de zonden overgenomen van Zijn volk. In deze aanraking zien we de rijkdom van Gods genade. In deze aanraking ligt een onuitsprekelijke troost voor arme zondaren die aan de voeten van de Borg gebracht worden. De Heere Jezus laat met deze handeling zien wat Hij zal gaan doen als Borg van Zijn Kerk. Hij zal gaan lijden en sterven in de plaats van Zijn volk. Hij zal hun zonden wegdragen. Hij zal aan het heilig recht van Zijn Vader voldoen. Hij zal de toorn van God uitblussen en het oordeel wegnemen. Hij zal de dood overwinnen en het leven verwerven.

Tegelijkertijd laat de Heere Jezus met deze aanraking ook zien wat Hij zal gaan schenken. Hij zal aan de melaatse genezing schenken en daarmee hem het leven geven en de toegang tot God in de tempel. Ziet deze aanraking dan ook niet op de overwinning van de Levensvorst op de dood, de duivel en de hel? Hij zal opstaan uit de doden om geestelijk doden het leven te schenken en om zondaren met God te verzoenen. Wat een wonder van genade in Christus!

Vragen:

1. *Waarom was de aanraking van de Heere Jezus bijzonder? Wat heeft dat ons te zeggen?*
2. *Wat wil de Heere Jezus laten zien met deze aanraking?*
3. *Vergelijk 2 Korinthe 5:21 met deze geschiedenis. Wat kunnen we hiervan leren?*

Heidelberg en de functie van de wet

J. van 't Hul, Lieren

Als afsluiting van de studie aan de Theologische School te Rotterdam schrijven de studenten een eindschrift. Nu zij alle drie tot dienaar van het Goddelijk Woord bevestigd zijn, leggen we ieder van hen enkele vragen voor over hun scriptie. Vandaag: ds. J.M. Evers en zijn scriptie over 'De functie van de wet in de Heidelbergse Catechismus'.

Wilt u iets zeggen over het voortraject van de scriptie? Hoe kwam de keus voor het onderwerp, 'De functie van de wet in de Heidelbergse Catechismus' tot stand?

'Je kiest een onderwerp in overleg met de rector van de Theologische School, ds. G. Clements. De Heidelbergse Catechismus verklaart dat er drie stukken gekend moeten worden om getroost te kunnen leven en sterven, namelijk ellende, verlossing en dankbaarheid. Deze drie stukken worden achtereenvolgens in de Zondagen 2 tot en met 52 behandeld waarbij de bekende exegetische kernen aan de orde komen: de wet, de Apostolische Geloofsbelijdenis, de beide sacramenten en het Onze Vader. Het is opvallend dat de wet tweemaal behandeld wordt, zowel in het stuk over de ellende als in het stuk over de dankbaarheid, terwijl de andere catechetische kernen ieder maar één keer voorkomen. Mijn beginvraag was daarom: 'Waarom komt de wet in de Catechismus twee keer aan de orde?' Of, om het nog

anders te formuleren: 'Is er een verschil tussen de functie van de wet in het stuk van de ellende en die in het stuk van de dankbaarheid? En, zo ja, wat is dat verschil dan?'

Deze vraag staat niet op zichzelf, maar is nauw verbonden met de vraag of de Catechismus een chronologische volgorde kent met betrekking tot de functie van de wet. Gaat de wet in haar ontdekkende functie als de toeleidende weg chronologisch vooraf aan de kennis van de verlossing? Die vraag wordt namelijk door veel theologen, onder anderen door dr. W. Verboom, ontkennend beantwoord'.

Wilt u omschrijven op welke manier u bij dit onderzoek te werk bent gegaan?

'Mijn stelling was dat, als de Heidelbergse Catechismus aan de wet in het deel van de ellende een andere functie toekent dan die in het deel van de dankbaarheid, er dan ook een wezenlijk verschil moet zijn in de catechismusverklaringen van de Zondagen 2 tot en met 4 enerzijds,

► ds. J.M. Evers

en de Zondagen 33 en 44 (vraag en antwoord 114 en 115) anderzijds. Als referentiepunt heb ik de verklaring van Zacharias Ursinus gekozen, het "Schatboek". Hij was immers de voornaamste auteur van de Heidelbergse. Vervolgens heb ik de verklaringen van Bastingius (een tijdgenoot van Ursinus) en Van der Kemp (Nadere Reformatie) daarmee vergeleken. Zo kon ik een (beperkte) dogmenhistorische vergelijking maken'.

Hoe verrijkend was het voor u om dit onderzoek te doen? Wat heeft het uzelf geleerd voor het preken over de functie van de wet?

'In elk geval dit, dat we in het preken over de Catechismus het onderscheid tussen de functie van de wet in het eerste deel en die in het derde deel helder moeten laten uitkomen. In het eerste deel van de Catechismus zal de ontdekkende functie van de wet, gericht op de onbekeerde mens, de nadruk moeten krijgen. In het derde deel heeft de wet tweeërlei functie voor de wedergeboren mens: een verdiepende ontdekking en een regel der dankbaarheid voor de gelovigen. Tegelijkertijd ben ik het met Bastingius eens dat de wet en het Evangelie niet afzonderlijk, niet los van elkaar, maar tegelijk geprekt moeten worden. Bastingius zegt: 'Zo heeft Christus Zelf geprekt en ook bevolen om te preken'. Wat ook van belang is, is dat Ursinus in zijn verklaring sterk separeert. Dan moeten wij dat dus ook doen. En verder, laat in de prediking de chronologische volgorde van de kennis van ellende en de kennis van verlossing doorschijnen. Zo heeft Ursinus het bedoeld'.

Wellicht heeft u tijdens dit onderzoek verrassende dingen gevonden?

‘Opmerkelijk vond ik de veelkleurigheid van de functie van de wet bij Ursinus. Hij zet de wet in het kader van de vier staten van de mens, als eerste vóór de val, als tweede na de val in de verdorven natuur, als derde na de val, maar dan in de door Christus herstelde natuur, en tot slot in de staat na dit leven, die van de verheerlijkte mens.

Ursinus noemt bijvoorbeeld voor de derde staat, dus die van de wedergeboren mens, wel tien schakeringen van de functie van de wet.

De functie van de wet is om kennis van de zonde in het verstand te geven.

Die veelkleurigheid van de functie van de wet die we bij Ursinus tegenkomen, geeft een prediker ruimte om per preek bepaalde accenten te leggen wat de functie van de wet betreft. Hoewel, één aspect mag niet ontbreken, en dat is dat de wet in het leven der genade een doorgaande, verdiepende functie heeft. Daardoor wordt aan de ene kant onze zondige aard meer en meer gekend en aan de andere kant wordt het beeld van God meer en meer hersteld.

Ook opmerkelijk vond ik het dat Ursinus onderscheid maakt tussen de vermogens van de ziel, dat wil zeggen: tussen verstand, hart en wil. De functie van de wet is om kennis van de zonde in het verstand te geven. De gevoelens daarover, het leedwezen over de zonde, zit in het hart. Het leedwezen in het hart volgt

dus op de zondekennis in het verstand, maar is onderscheiden in haar uitwerking. Bij de niet-verkorene is de bron van het leedwezen een besef van tijdelijke en eeuwige straffen, wat niet zaligmakend is. Het doet de mens zich van God afkeren. Daarentegen is bij de verkorene de bron van het leedwezen het besef God vertoerd te hebben. Vanwege de liefde tot God en het geloof, uitgestort in het hart door de Heilige Geest, is dit leedwezen zaligmakend. Het leidt tot wederkeer tot God, een afsterving (doding) van de oude mens en de opstanding van de nieuwe mens’.

Ds. H. Brons schreef ter afronding van zijn studie van de Theologische School een scriptie over Hellenbroek. Nu is hij op dat onderwerp gepromoveerd. Misschien ziet u ook wel reden tot nader onderzoek?

‘In mijn scriptie heb ik bij diverse onderwerpen vastgesteld dat verder onderzoek gewenst zou zijn, bijvoorbeeld dat Ursinus in totaal vijf kenbronnen van de ellendekennis noemt. Daarvan beschouwt hij de wet

als de voornaamste bron. Het zou interessant zijn deze kenbronnen verder te onderzoeken, onderling te vergelijken en te evalueren hoe deze in de prediking aan de orde zouden moeten komen. Verder heeft mijn scriptie aan het licht gebracht dat de onderzochte theologen elkaar aanvullende gedachten hadden wat betreft de term ‘tuchtmeester tot Christus’. Soms wordt dit op de ceremoniële wet betrokken, soms op de zedelijke wet, soms op beide. De ene theoloog ziet het van toepassing in het stuk van de ellende, de andere in het stuk van de verlossing, en weer een ander in het stuk van de dankbaarheid. Heeft de term ‘tuchtmeester tot Christus’ betrekking op de Joden, of ook op de heidenen? Functioneert de wet alleen als tuchtmeester vóór het geloof, of ook nadat het geloof geschonken is? Daar zijn de meningen onderscheiden en aanvullend. Een systematisch onderzoek over deze onderwerpen lijkt me heel interessant. Maar dat laat ik graag aan anderen over’. ♦

► volgende week de scriptie van ds. J.J. Hoogerbrug

► Heidelberg

Beeldenstorm

ds. G. Clements, Gouda

Een bezoeker van de tentoonstelling 'Exodus', opgezet door het Bijbels Museum, heeft geprobeerd een kunstwerk van Marieke Ploeg te vernielen. De tentoonstelling bestond uit 3000 beeldjes van de godin Asjera, waarvan er honderden werden beschadigd. De vrouw handelde uit 'religieuze' motieven.

De meeste reacties waren afwijzend. Toch zijn de Asjera's van Marieke Ploeg geen onschuldige kunstuitingen, maar berusten ze op moderne theologische opvattingen. Wie is Asjera? En wat heeft het Bijbels Museum bewogen om zoveel Asjera's ten toon te stellen? Asjera is een Kanaänitische vruchtbaarheidsgodin, vaak afgebeeld met vruchten, bloemen en dadels, of simpelweg als een houten paal. Israël heeft in de donkerste perioden van haar geschiedenis de dienst aan de levende God vermengd met afgoden zoals Asjera. De meest gruwelijke afgod was de Moloch, aan wie kinderoffers werden gebracht (Lev. 20:3). Ook liet Israël zich verleiden tot offers aan Baäl om zo welvaart af te dwingen.

Asjera werd bij herhaling als vrouw naast Baäl geplaatst (1 Kon. 15:13; 1 Kon. 18:19; 2 Kon. 23:7). Het dieptepunt in de koningsgeschiedenis van Juda is de regering van Manasse geweest. Hij liet een Asjera plaatsen in de tempel van Jeruzalem (2 Kon. 21:7). De Statenvertaling vertaalt Asjera met het 'beeld van het bos' omdat de afgoderij vaak in bossen plaatsvond. De afgodische daad van Manasse is de directe aanleiding geweest tot de ballingschap. 'En zij zullen tot een roof en plundering worden van al hun vijanden' (2 Kon. 21:14).

Onbijbelse theorie

Sinds de vorige eeuw is de gedachte in de wetenschap populair geworden dat de God van Israël, net als de goden van de omringende volkeren,

een Asjera naast Zich zou hebben gehad. Raphael Patai was in 1967 de eerste historicus die beweerde dat de Israëlieten naast Jahweh ook Asjera aanbaden. Sindsdien heeft deze theorie steeds meer opgang gemaakt. Men meent dit te mogen concluderen uit archeologische vondsten in het Nabije Oosten. Ook in ons land is hierover geschreven, onder meer door de oudtestamenticus Bob Becking in de bundel "Eén God alleen...? Over monotheïsme in Oud-Israël en de verering van de godin Asjera" (1998). Op zich is het geen nieuws dat de Israëlieten voor de ballingschap andere goden aanbaden. Toch mogen we daaruit niet de conclusie trekken dat het monotheïsme in Israël pas na langere tijd ontwikkeld zou zijn uit veelgodendom. Profeten en godvrezende koningen hebben steeds ondubbelzinnig de afgoderij veroordeeld. De waardering voor het polytheïsme past veeleer bij de moderne mens die zich verzet tegen de ene en unieke waarheid. De moderne mens wil zich niet vastleggen op de ene en geopenbaarde waarheid. Dan liever vele goden.

Israëls profeten hebben die veelheid altijd in de scherpste bewoordingen afgewezen. Het Hebreeuwse woord voor afgoden (elil) mag vertaald worden met 'nietsen' of 'leegten'. 'Zij hebben een mond, maar spreken niet; zij hebben ogen, maar zien niet' (Ps. 115:5). Elia spotte met de 'lege' god van de Baälpriesters: 'Roept met luider stem, misschien slaapt hij en zal wakker worden' (1 Kon. 18:27).

Beeld: Marieke Ploeg

► In het Bijbels Museum stonden 3000 beeldjes van de godin Asjera.

Museum

Het is onbegrijpelijk dat het Bijbels Museum voor deze moderne benadering ruimte heeft gemaakt. De eerste reactie van directeur Carolien Croon op de 'beeldenstorm' van haar tentoonstelling stelt erg teleur. Croon wijst de onbesuisde actie af, maar vindt het tegelijk 'ingewikkeld als je Godsbeeld zo vast staat dat het niet door een andere visie mag worden bevestigd'. Sinds 2016 heeft het museum besloten tot deze inhoudelijke koerswijziging.

Het museum kwam voort uit de verzameling van de negentiende eeuwse predikant Leendert Schouten, die zelf de maquette van de Tabernakel bouwde en veel voorwerpen uit de Bijbelse leefwereld verzamelde. Na het wegvallen van de Amsterdamse subsidie van 200.000 euro per jaar in 2016 reist het museum rond met tentoonstellingen, maar heeft zich inhoudelijk verbreed naar andere religies en moderne levensbeschouwingen.

Deze koerswijziging roept de vraag op of de museale taken rond de Bijbel en onze rijke kerkgeschiedenis niet elders moeten worden ondergebracht. 'Opdat het navolgende geslacht die weten zou' (Ps. 78:6). ♦

Lezen in de enige gids

J. van 't Hul, Lieren

Het stond pas in de krant: scholieren kunnen steeds slechter lezen. Lezen wordt ingewikkeld als we alleen nog maar snelle berichten op sociale media lezen. We gaan ons nog eens oefenen, in het lezen van een boek.

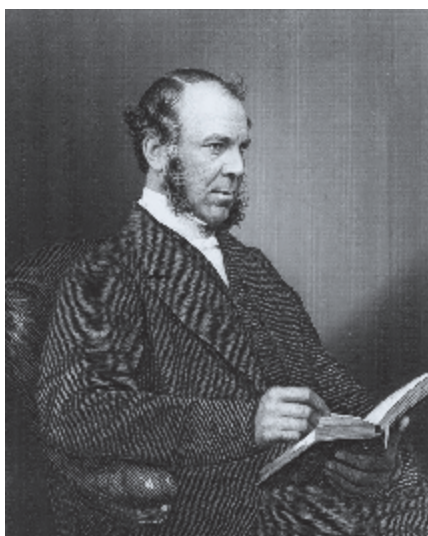
J.C. Ryle schreef het boekje "De weg tot het heil". Die weg wordt in de Bijbel aangewezen. En de Bijbel is het Woord van God en is 'onze enige gids naar de hemel', zegt Ryle.

Wie is de schrijver? J.C. Ryle leefde van 1816 tot 1900, was predikant in de Anglicaanse Kerk en werd op latere leeftijd bisschop van Liverpool. Hij wist zich nauw verbonden met het gedachtegoed van hervormers en puriteinen, maar vond geen vrijmoedigheid om de Engelse Staatskerk te verlaten. Ryle was een leidinggevend theoloog onder hen die binnen de Engelse kerk trouw wilden blijven aan de Heilige Schrift en aan het erfgoed van de Reformatie.

Een drieluik

Het boekje "De weg tot het heil" (uitg. Den Hertog, 2005) bevat een drieluik. Het eerste, linker zijpaneel, gaat over de gevallen mens. Het laat zien wat 'een boos hart' is. Dat hart is arglistig, is dodelijk, zit vol onreinigheid, en wat uit dit hart voortkomt, is samen te vatten met: één klomp goddeloosheid. 'Zolang u niet echt de aard van uw eigen hart kent', schrijft Ryle, 'zult u nooit naar behoren het Evangelie waarderen, zult u de Heere Jezus nooit oprecht liefhebben en zult u nooit zien dat het absoluut noodzakelijk was dat Hij de dood zou sterven aan het kruis om onze ziel van de hel te bevrijden'.

Het derde luik, het laatste zijpaneel, toont ons 'De Heere onze

▶ J.C. Ryle

Gerechtigheid'. Want een mens met zó'n onverschillig hart moet toch enige gerechtigheid bezitten om rechtvaardig voor God te kunnen verschijnen! Nu, als hij dan zelf geen gerechtigheid kan aanbrengen, dan moet hij die buiten zichzelf zoeken. 'Dan moet de Heere Zelf uw gerechtigheid zijn, waardoor u behouden zult worden'.

Het grootste deel van dit boek, het middenpaneel, gaat over de wedergeboorte, en wel naar aanleiding van het woord van Christus tot Nicodémus: 'Voorwaar, voorwaar zeg Ik u, tenzij dat iemand wederom geboren wordt, hij kan het Koninkrijk Gods niet zien'. We gaan het middendeel lezen, over de wedergeboorte. Dit is gewichtige

stof, want wie deze nieuwe geboorte niet kent, kan het Koninkrijk van God niet ingaan. 'Zondaar, man of vrouw, let hierop. Geen zaligheid zonder deze nieuwe geboorte'.

Bijzondere zeggwijze

Nadat Ryle in dit middenpaneel bladzijden lang de verdorven aard van de mens getekend heeft ('wij zijn duister, blind en slapende, en het ergste is dat we het niet beseffen'), gaat hij vanaf bladzijde 30 de betekenis van het 'wedergeboren worden' uit de doeken doen. Wedergeboorte is 'een verandering waardoor we weer iets van de Goddelijke natuur terugkrijgen, en vernieuwd worden naar het beeld Gods'. Het is ook 'een complete gedaanteverwisseling en verandering van de gehele innerlijke mens; en niets kan volmaakter de volledigheid en het gewicht ervan laten zien dan het sterke beeld waarmee Jezus die beschrijft: een nieuwe geboorte'. Ieder mens is eens geboren, maar 'wee ons als we niet voor de tweede keer geboren worden'. We zijn uit vlees geboren, maar moeten ook geboren worden uit de Geest. We zijn aards geboren, maar we moeten ook hemels geboren worden. We zijn in verderfelijheid geboren, maar moeten ook in onverderfelijheid geboren worden. Anders is er geen leven voor de ziel.

Alles nieuw geworden

Ryle is onuitputtelijk in het aangeven van wat wedergeboorte is. Het is het ontvangen van een nieuwe geest en een nieuw hart, het ontvangen van nieuwe opvattingen, nieuwe voorkeuren, nieuwe gevoelens, nieuwe sympathieën en antipathieën, nieuwe vresen en nieuwe gedachten over God. Wedergebooren worden is: het openen van de ogen der blinden, het openen van de oren der doven, het losmaken van de tong der stommen en het geven van handen en voeten aan verminkten en kreupelen. 'Wedergeboren worden is dat we door adoptie lid worden van een nieuw gezin, van Gods huisgezin'.

Dit is, zegt Ryle, geen leerstuk van de tweede orde. 'Het is een van de machtige pilaren van het Evangelie'.

▶ wordt vervolgd

De Balsem van Gilead

John Willison

uitg. Brevier; 293 blz., € 27,50

John Willison (1680-1750) was een bekende en geliefde dienaar van Gods kerk in Schotland. Hij was een geestverwant van bekende predikers als Thomas Boston en de gebroeders Erskine.

In "De Balsem van Gilead" brengt Willison een indringende Bijbelse boodschap tot genezing van een ziek land en een zieke kerk. Hij stelt zaken aan de orde die herkenbaar zijn voor onze tijd en die roepen om bekering en reformatie. Eerlijk wordt de lezer de spiegel voorgehouden in de ontdekking aan de kwaal van de kerk en ons eigen hart. Wat staan we schuldig! Alleen het bloed van Christus is het geneesmiddel, de balsem van Gilead! Jongeren, ouderen, ambtsdragers, predikers, avondmaalgangers, allen worden met grote ernst aangesproken om voor God te buigen, zonde en schuld te belijden en de toevlucht te nemen tot de enige Heelmeester.

Dit inhoudrijke boek bevat twaalf preken over de balsem van Gilead tot genezing

van een ziek land (n.a.v. Jer. 8:22, 2 Kor. 3:8 en Joh. 3:30). Verder zijn er vijf preken bij de viering van het Heilig Avondmaal die met name betrekking hebben op de voorbereiding en de nabetrachting.

Deze preken zijn wat uitwerking en inhoud betreft kenmerkend voor de puriteinse prediking. Na een korte uitleg over de tekst noemt Willison de lessen die erin liggen om deze vervolgens ordelijk te behandelen, waarna een uitvoerige toepassing volgt aan de hand van onderwijs, onderzoek, opwekking, vermaning, vertroosting enz.

De vertaler, K.W. van Luik, is zorgvuldig te werk gegaan. De uitgever heeft er een mooie uitgave van gemaakt. Onder aan de bladzijden worden de in de preek genoemde verwijsteksten uitgewerkt. De lezer treft van de hand van de vertaler als inleiding op het boek ook enkele opmerkingen over de persoon en de tijd van John Willison. Deze uitgave is voorzien van een Woord vooraf van mijn geliefde vader, ds. C. Harinck. Na het lezen van dit boek stem ik van harte met hem in: 'Het is verkwikkend om van de boodschap van deze oude Schotse prediker kennis te nemen'.

ds. W. Harinck, Utrecht

Recht op leven.

Aanzet voor een bio-ethiek van het levensbegin

Arthur Alderliesten

uitg. Brevier; 160 blz., € 14,99

Arthur Alderliesten, directeur van Schreeuw om Leven, schreef dit boek dat gaat over de status en beschermwaardigheid van het menselijk embryonaal leven in verhouding tot nieuwe biomedische technologieën. Hij probeert aan de bezinning daarop een bijdrage te leveren aan de hand van het concept van 'natuurlijk leven' van Bonhoeffer. Het boek leest niet gemakkelijk. De beschrijving van de opvatting van Bonhoeffer vereist lezen en nog eens lezen. Bovendien wordt het lezen verstoord door de vele fouten in het boek. Ik vond er in het eerste hoofdstuk al vijftien. Woorden ontbreken, soms staat er een woord te veel. Bepaalde zinnen lopen niet. Dat zou je toch niet verwachten van deze uitgever.

Aangrijpend is hoofdstuk 2. Alderliesten zet uiteen hoe de eugenetica (letterlijk: goed geboren) van de nazi's niet geïsoleerd

plaatshad. Het was al in de tijd van de Weimarrepubliek (1919-1933) een wereldwijd groeiende wetenschap. In Duitsland 'ras-senhygiëne' genoemd. Toen Hitler aan de macht kwam, werd dit in de praktijk geïntensiveerd. De heersende gedachte was dat het Duitse volk de uitputtingsslag van de Eerste Wereldoorlog te boven zou kunnen komen door middel van rassenhygiëne. 'Op basis van kosten-batenanalyse werd gepleit voor de bestrijding van criminaliteit en asociaal gedrag en voor de vermindering van het aantal 'erfelijk belaste'. Wetenschap en politieke ideologie vonden elkaar.

De wetenschappers hadden de basis gelegd voor de racistische ideologie van de nazi's. Het is schokkend om te lezen hoe de plannen tot 'verbetering van het Duitse ras' door de medische wetenschap waren voorbereid. Een aangrijpende les, ook voor vandaag! In een slotparagraaf gaat Alderliesten in op de taak van de kerk in dit verband, uitgaande van de opvatting dat het leven beschermwaardig is vanaf het eerste moment van het ontstaan.

ds. W. Silfhout, Veenendaal

Kerknieuws

BEROEPINGSWERK

BEROEPEN

te Bodegraven,
ds. W.A. Zondag te Dordrecht;
te Brakel,
ds. B.J. van Boven te De Valk-Wekerom.

BEDANKT

voor Capelle aan den IJssel-West,
ds. B. Labee te Veenendaal;
voor Ermelo,
ds. J. van Laar te Barneveld-Zuid;
voor Gorinchem,
ds. A. Schreuder te Beekbergen;
voor Rotterdam-Alexanderpolder,
ds. P.G. Heijkamp te Emmeloord;
voor Sliedrecht,
ds. B.J. van Boven te De Valk-Wekerom.

AANGEPASTE KERKDIENTST HARDINXVELD

Op zaterdag 21 oktober (15.00 uur) is er in de kerk van de Geref. Gemeente te Hardinxveld-Giesendam een aangepaste kerkdienst waarin ds. W.J. Karels voorgaat. Iedereen is welkom.

UITZENDDIENST IN DEVENTER

De kerkenraad van de Geref. Gemeente van Deventer en het deputaatschap voor de Zending Geref. Gemeenten nodigen u uit voor de kerkdienst waarin de familie W. Heres zal worden uitgezonden naar Cambodja. De heer W. Heres hoopt daar als evangelist te gaan werken. De dienst vindt plaats op dinsdag 24 oktober (19.30 uur) in de kerk te Terwolde-De Vecht. Averdeordseweg 32. Via Kerkomroep.nl Terwolde de Vecht kan de dienst ook worden beluisterd. Ds. R.A.M. Visser gaat in deze dienst voor, de uitzending wordt verricht door ds. P.D. den Haan. Na de dienst is er gelegenheid om afscheid te nemen. De fam. Heres hoopt, samen met hun kinderen Amy, Joah, Leah, Job en Thirza, op 26 oktober te vertrekken.

VERSLAG VERGADERING CLASSIS MIDDELBURG 8 SEPTEMBER 2023

Ds. M. Boersma opent als consulent van de roepende kerk van Westkapelle de vergadering op de gebruikelijke wijze. Hij heet allen welkom, in het bijzonder

ds. A.E. Brijder die voor het eerst aanwezig is, en ook M.J. Harinck, administrateur van de Gomarus. Het moderamen wordt als volgt samengesteld: preses ds. A.P. Baaijens; assessor ds. M. Boersma; scriba ouderling S. Riemens; quaestor ouderling A.J. van der Maas.

Naar aanleiding van de notulen van 30 januari wordt opgemerkt dat in de vacature van de Classicale Evangelisatiecommissie is voorzien in de persoon van diaken J. Houmes uit Westkapelle. Diaken W. Huige van Terneuzen is bereid de vacature Jeugdzorg te vervullen.

Als eerste ingekomen stuk is er een brief en notitie inzake 'interne eenheid' van het Moderamen van de Generale Synode. De synode wil onderling gesprek stimuleren in de vorm van classicale ambtsdragersbijeenkomsten. De preses stelt voor om een ambtsdragersbijeenkomst te organiseren in de classis. Vervolgens is er een brief met een beleidsnotitie inzake 'media' van het Deputaatschap Kerk en Overheid.

Het Jaarrapport van de Gomarus over 2022 en de begroting over 2023 worden aan de orde gesteld. Een tariefverhoging voor 2023 is niet noodzakelijk. De heer Harinck wordt dankgezegd voor zijn aanwezigheid en voor het werk dat gedaan mag worden. Vervolgens is er een vertrouwelijke bijlage met verslagen van de kerkvisitaties. Dit gedeelte van de vergadering vindt plaats in comité.

Het conceptverslag van de vergadering van de Adviesraad van de kerken van het Calvijn College is opgenomen als bijlage. Enkele zorgen worden besproken, onder andere het tekort aan personeel. 'Laten we het docententekort benoemen in het openbare gebed en in onze persoonlijke gebeden'. Door middel van een artikel in de Gomarus zal deze nood onder de aandacht worden gebracht.

Een afgevaardigde vraagt naar het advies betreffende de dankdag. Het Calvijn College verzoekt de dankdag in 2025 te plannen op 26 november. Er is een nieuw overzicht van de

classicale commissies nu ds. Brijder in onze classis is gekomen. Van de rondvraag wordt geen gebruikgemaakt. Als roepende kerk voor de volgende classisvergadering wordt Aagtekerke aangewezen. De volgende vergadering is op maandag 29 januari 2024 te Middelburg-Centrum. Ouderling W. de Visser van de roepende kerk Westkapelle eindigt op de gebruikelijke wijze.

S. Riemens, scriba

VERSLAG VERGADERING CLASSIS RIJSSEN 8 SEPTEMBER 2023

Namens de roepende kerk Rijssen-West opent op toerbeurt ds. A. Schreuder de vergadering met een meditatie over Jakobus 5:7 tot en met 11. In het memorandum wordt aandacht besteed aan het overlijden van oud-diaken J.H. Voortman te Rijssen-Noord en aan het 25-jarig ambtsjubileum van de ouderlingen J. Karels te Rijssen-West, A.J. Poortman te Rijssen-Noord en D. Poortman te Rijssen-Zuid. Verder wordt melding gemaakt van het afscheid van ouderling H. van der Goot. Hij heeft de gemeente van Terwolde-De Vecht bijna 45 jaar mogen dienen.

Ds. P.D. den Haan is vanwege ziekte verhinderd de vergadering bij te wonen. Ds. A.T. Huijser te Rijssen-Noord mag voor het eerst de classisvergadering Rijssen bijwonen. Een hartelijk welkom klinkt.

De twaalf gemeenten zijn wettig vertegenwoordigd door 24 afgevaardigden, vier predikanten, achttien ouderlingen en twee diakenen. Aan de diakenen wordt keurstem verleend.

Het moderamen wordt gevormd door: preses ds. S.W. Janse; assessoren ds. A. Schreuder en ds. R.A.M. Visser; eerste scriba ouderling K.H. de Heer; tweede scriba ouderling A.H. Keurhorst; quaestor ouderling Z. Klaasse.

De notulen van de vergadering van 3 februari 2023 worden goedgekeurd en vastgesteld.

Een verslag van de classis-contracta van 12 mei, in verband met de overkomst van ds. A.T. Huijser, wordt mét een voorstel voor de verdeling van de

consulentschappen vastgesteld.

De volgende ingekomen stukken worden behandeld:

- Het organiseren van een classicale ambtelijke bijeenkomst inzake interne eenheid. Deze wordt in januari 2024 gepland. Ds. G. Clements wordt gevraagd een inleiding te houden. Als hij niet beschikbaar is, zal ds. A. Schreuder de avond inleiden.
- De gemeente Wierden krijgt toestemming om de kerkenraden aan te schrijven voor giften en/of leningen voor de aankoop en aanpassingen van de kerk in Aadorp.
- Twee classisgemeenten vragen advies hoe om te gaan met leden die een attestatie opvragen zonder te verhuizen. Om te komen tot een advies benoemt de classis een commissie die dit zal voorbereiden. In deze commissie hebben ds. A. Schreuder, ds. R.A.M. Visser en de ouderlingen A.C. Kooijman en Z. Klaasse zitting. De commissie brengt de volgende classisvergadering rapport uit. Dit punt wordt, evenals het volgende punt, in comité besproken.
- Een rapport van de commissie inzake een bepaalde appelzaak wordt kort besproken.

De quaestor, ouderling Klaasse, is periodiek aftredend. Hij wordt na schriftelijke stemming herkozen. De quaestor doet verslag van de financiën en vraagt de classisgemeenten om € 1,15 per (doop) lid over te maken.

De roepende kerk voor de volgende classisvergadering, op 2 februari 2024, is Rijssen-Zuid.

Wat niet voorafgegaan wordt door het gebed, wordt gevolgd door moeilijkheden.

- J. FLAVEL -

Op verzoek van de preses eindigt ouderling J.C. Bregman van de roepende kerk Rijssen-West de vergadering.

A.H. Keurhorst, tweede scriba

BEVESTIGING EN INTREDE KAND. HOOGERBRUG TE KRIMPEN A/D IJSSEL

Woensdag 20 september was een bijzondere dag voor de gemeente van Krimpen aan den IJssel. Na een vacante periode van twee jaar mocht kandidaat J.J. Hoogerbrug bevestigd worden als herder en leraar van onze gemeente. De bevestigingsdienst werd geleid door ds. J.M.D. de Heer. Hij leidde kandidaat Hoogerbrug in tot zijn dienstwerk naar aanleiding van Matthéüs 3:13-17. Het thema van de prediking - Gehoorzaamheid - werd in drie gedachten uitgewerkt.

1. 'Gehoorzaamheid van de hoorders'. Van nature leven wij in de zonde van ongehoorzaamheid. Aan zulke ongehoorzamen mag een gewillige en gehoorzame Middelaar gepredikt worden. Als de prediking van Gods Woord vruchten draagt, wordt er gehoorzaamheid gewerkt in het hart. Ds. De Heer gaf aan dat het tot blijdschap zal zijn als gehoord mag worden dat de prediking gebruikt is om tot de Middelaar te leiden.
2. 'Gehoorzaamheid van de prediker'. Gods knechten moeten ingewonnen worden voor het dienstwerk van Christus. Als Johannes tegen de Heere Jezus zegt: 'Mij is nodig van U gedoopt te worden', ligt daar iets moois in: nederigheid. Anderzijds wordt Johannes er over vermaand: 'Laat nu af...'. Johannes mag Hem niet tegenstaan in de weg van Zijn vernedering. Al Gods knechten moeten leren de lijdende Middelaar nodig te hebben.
3. 'Gehoorzaamheid van de Middelaar'. Jezus ging tussen alle zonderen staan om gedoopt te worden. Maar wat een onderscheid: Hij, Die zonder zonde was, hoefde Zijn eigen zonden niet te belijden. Hij droeg alle zonden van de Zijnen. Aldus betaamt ons alle gerechtigheid te vervullen. Dat betekent voor Zijn volk zich te laten zaligen door Zijn gerechtigheid. Zo wordt Hij ook nu aan een ongehoorzaam volk gepredikt.

Na het lezen van het bevestigingsformulier spreekt kandidaat Hoogerbrug de woorden: 'Ja ik, van ganser harte'. Geknielend onder de geopende Bijbel ontvangt hij zegenwensen mee van

de handopleggers ds. M. Joosse (2 Tim. 4:2), ds. D. de Wit (Joh. 16:13a), ds. B. Labee (Jes. 41:10b), ds. G. Hoogerland (Openb. 1:17b), en ouderling M.J. de Vries (Luk. 5:10c).

In de intrededienst bepaalde ds. Hoogerbrug de gemeente bij Jesaja 40:6-8. Het thema van de prediking - De roep van Gods dienaar - werd in drie hoofdgedachten uitgewerkt.

1. 'De last tot die roep'. De opdracht 'Roep' is Gods opdracht aan Zijn dienaren om Zijn Woord te verkondigen. Het brengt Jesaja in heilige verlegenheid: 'Wat zal ik roepen?' Daaruit spreekt een begeerte naar hemels onderwijs. Voordat een dienaar roepen gaat, moet hij eerst horen wat God tot hem te zeggen heeft.
2. 'De ernst van die roep'. De boodschap is ernstig: 'Alle vlees is gras en al zijn goedertierenheid als een bloem des velds'. En dat door eigen schuld, door onze zonden en ongerechtigheden. Voor het vlees een vernederende boodschap. Dat die ons tot verootmoediging zou leiden en tot de roep om troost.
3. 'De troost in die roep'. Tegenover de zwakte van het vlees staat de kracht van het Woord, Dat er in de gemeente een uitzien zou zijn naar een uitlegger van dat Woord tot behoud van onze ziel. Dat het besef zelf alle levenskracht te missen en aan de dood onderworpen te zijn, zou doen dorsten naar de gerechtigheid, die Hij heeft vervuld en aangebracht. Die troost klinkt in de roep van Gods dienaar: 'Zie, hier is uw God' (vers 9). Groot als die gerechtigheid door de prediking voor het hart mag worden verklaard.

Na de prediking spreekt ds. Hoogerbrug hartelijke woorden aan zijn vrouw en kinderen, familie en vrienden, kerkenraad en gemeente, bevestiger en (hulp-)consulent. Wederkerig wordt hij toegesproken door ds. Joosse namens de classis Rotterdam en de Particuliere Synode Zuid-West, door ds. Hoogerland namens het Curatorium, door student J.C. Kriekaart namens de studenten, door burgemeester J.J. Luteijn namens de burgerlijke gemeente Krimpen aan den IJssel en ten slotte door ouderling M.J. de Vries namens kerkenraad en gemeente. Nadat ds. Hoogerbrug is toegezongen Psalm 90:9 besluit hij de dienst door het opleggen van de zegen.

Kerkenraad Krimpen aan den IJssel

Berichten

BIJLAGE DS. KERSTEN

Er zijn nog exemplaren beschikbaar van de bijlage over ds. G.H. Kersten. Heeft u belangstelling, voor catechisanten of verenigingen? Tegen verzendkosten op te vragen via saambinder@verloop.nl

REGIOAVOND HART VAN HOLLAND

Op dinsdag 24 oktober (19.45 uur) is er een regioavond van Hart van Holland (vereniging Een Handreiking) in de Graaf Jan van Nassauschool, Steijnpad 1 te Gouda. Het thema is 'Verlieservaring rond diagnose'. Zie eenhandreiking.nl

AFSCHEIDSAVOND RIDDERKERK

Op vrijdag 27 oktober (19.30 uur) is er in de Bethelkerk te Ridderkerk een afscheidsavond van familie Psilos. De familie gaat naar Roemenië voor het project 'Het Evangelie naar

Romakinderen'. Ds. G.W.S. Mulder houdt een meditatie en er is een toespraak door stichting Kimon, m.m.v. kinderkoor Comt nu met Sangh; collecte voor het Roemeniëproject.

VERKOPINGEN

Poederoijen - Op zaterdag 14 oktober (9.30-14.00 uur) houdt vrouwenvereniging Ruth te Poederoijen een verkoping t.b.v. zending en evangelisatie. Locatie: dorps huis Podarwic, Burg. Posweg 1.

Veen - Op vrijdag 13 oktober (8.30-17.00 uur) is er in Veen een tweedehandskledingbeurs t.b.v. de evangelisatiepost in Tilburg. Locatie: Dorps huis, Groeneweg 2. Pinnen is mogelijk.

ZANGAVONDEN

Dordrecht - Grote Kerk, zat 21 okt., 19.30 uur, samengesteld mannenkoor uit Krabbendijke en Oosterland, samengesteld gem. koor uit Krimpen

a/d IJssel, Leerbroek en Alblasserdam, Jan Rozendaal, Reindert Jan Rijkers en Rob den Hertog, orgel; appelwoord voor Hulpverlening Vervolgde Christenen, leiding ds. C. Sonneveld.

Genemuiden - Herv. Kerk, zat. 14 okt., 19.30 uur, mannenkoor Harpe Davids (Geref. Gemeente Genemuiden), instr. ensemble Create Cantus, Marien van de Weg, orgel; leiding en meditatie: R. Bisschop; collecte t.b.v. Woord en Daad (toegang vrij).

Hoogeveen - Kerk Geref. Gemeente, vr. 13 okt., 19.30 uur, gem. koren Cantate Domino uit Oudemirdum en Bel Canto uit Zwolle; meditatie student J. Kroon; collecte voor rente en aflossing.

Zaltbommel - Maartenskerk, zat. 21 okt., 19.30 uur, psalmzangavond m.m.v. evangelist H.J. van den Boogaart, André Nieuwkoop, orgel; collecte voor "50 jaar evangelisatie Tilburg"; bestel kaarten via www.naarhetconcert.nl

Kerkdiensten

ZONDAG 15 OKTOBER 2023

Aagtekerke 9.30 en 18.30 uur ds. A.P. Baaijens; **Aalburg** 9.30 en 18.00 uur ds. C. Hogchem; **Aalst** 14.30 uur ds. C. Sonneveld; **Alblasserdam** 9.30 uur ds. P.C. Vlot en 19.00 uur ds. E.J. Boudewijn; **Alphen aan den Rijn** 15.30 uur ds. J.B. Zippro; **Amersfoort** 9.30 en 16.30 uur ds. W. Visscher; **Apeldoorn** 16.00 uur ds. A. Schreuder; **Arnhem** 10.00 uur ds. H. Brons en 17.00 uur ds. R. Kattenberg; **Barendrecht** 10.00 en 16.00 uur ds. M. Joosse; **Beekbergen** 10.00 en 19.00 uur ds. A. Schreuder; **Benthuizen** 15.00 uur ds. P.C. Vlot; **Berkenwoude** 19.00 uur ds. H. van der Heiden; **Bodegraven** 10.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil en 19.15 uur ds. W.A. Zondag; **Borssele** 9.30 en 18.00 uur ds. J. Beens en 14.00 uur ds. S.W. Janse; **Boskoop** 9.30 (H.D.) en 16.30 uur ds. P.J. de Raaf; **Capelle aan den**

IJssel-Middelwatering 10.00 en 16.30 uur ds. H. van der Heiden; **Capelle aan den IJssel-West** 18.30 uur ds. M. Joosse; **De Valk-Wekerom** 9.30 en 19.00 uur ds. B.J. van Boven; **Delft** 10.00 en 16.00 uur ds. C.J. Meeuse; **Den Haag-Scheveningen** 10.00 en 16.00 uur ds. J.W. Verweij; **Den Helder** 10.00 en 19.00 uur stud. J. Kroon; **Deventer** 18.00 uur stud. J. Janse; **Dirksland** 10.00 en 18.00 uur ds. K. Boeder; **Doetinchem** 9.30 en 14.30 uur stud. J. Janse; **Dordrecht** 10.00 en 16.45 uur ds. W.A. Zondag; **Drachten** 9.30 en 19.00 uur stud. W. de Jong; **Eindhoven** 10.00 en 15.00 uur ds. R.A.M. Visser; **Eispeet** 10.00 en 18.30 uur ds. G. van Manen; **Emmeloord** 15.30 uur ds. G.W.S. Mulder; **Enkhuizen** 16.00 uur ds. G. Heijkamp; **Enschede** 17.30 uur ds. B. Labee; **Enter** 9.30 en 15.00 uur ds. B. Labee; **Ermelo**

9.30 en 18.30 uur ds. G.W.S. Mulder; **Genemuiden** 9.30 (H.A.) en 15.30 uur ds. A. Verschuure; **Goes** 14.00 uur ds. A.P. Baaijens en 18.00 uur ds. C. Harinck; **Gorinchem** 18.00 uur ds. P.C. Vlot; **Gouda** 9.30 en 16.30 uur ds. G. Clements; **Goudswaard** 10.00 en 18.00 uur ds. G.J. van Aalst; **'s-Gravenzande** 9.30 uur ds. J.M. Evers en 18.30 uur ds. P. Mulder; **Groningen** 10.00 uur ds. P.G. Heijkamp en 16.00 uur stud. W. de Jong; **Haamstede** 10.00 uur ds. W. Harinck en 18.30 uur ds. G.J. Baan; **Hardinxveld-Giessendam** 9.30 en 18.00 uur ds. W.J. Karels; **Herkingen** 10.00 uur ds. J.J. Tanis en 14.30 uur (H.D.) ds. K. Boeder; **Hoedekenskerke** 18.30 uur ds. M. Boersma; **Hoogeveen** 19.00 uur ds. J. IJsselstein; **Kampen** 9.30 en 15.30 uur ds. D.W. Tuinier; **Kamperland** 14.30 uur ds. L. van der Kuijl; **Katwijk aan Zee** 10.00 en 16.00

uur ds. E.J. Boudewijn; **Kesteren** 12.30 (H.A.) en 18.30 uur ds. D. de Wit; **Klaaswaal** 9.30 (H.A.) en 18.00 uur ds. H.A. van Zetten; **Kootwijkerbroek** (locatie: Verlengde Parallelweg te Barneveld) 10.00 (H.A.) en 19.00 uur ds. G. Beens; **Kortgene** 10.00 uur ds. J.B. Huisman en 14.00 uur ds. G.J. Baan; **Krimpen aan den IJssel** 9.30 en 16.30 uur (H.D.) ds. J.J. Hoogerbrug; **Kruiningen** 9.30 (H.A.) en 18.00 uur ds. G. Hoogerland; **Leerdam** 10.00 en 18.00 uur ds. M.G. van Middendorp; **Leiderdorp** 10.00 en 16.00 uur ds. P. Mulder; **Lelystad** 16.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil; **Marknesse** 19.00 uur ds. C. van Ruitenburg; **Meliskerke** 9.30 en 14.30 uur ds. A.E. Brijder; **Melissant** 14.30 uur ds. J.M. Evers; **Middelburg-Centrum** 9.30 en 18.30 uur ds. S.W. Janse en 14.00 uur ds. J.B. Huisman; **Middelburg-Zuid** 9.30 (H.D.) en 16.00 uur ds. M. Boersma; **Middelharnis** 9.30 en 18.00 uur ds. G.J.N. Moens; **Mijdrecht** 10.00 (H.A.) en 15.30 uur ds. M.T. Al-Chalabi; **Naaldwijk** 19.00 uur ds. P.J. de Raaf; **Nieuwdorp** (locatie: Coudorp 41) 18.30 ds. A.E. Brijder; **Nieuwe-Tonge** 15.30 uur ds. G. Pater; **Nieuwerkerk** 15.00 uur ds. M. Karens; **Oostburg** 18.30 uur ds. G.P. van Nieuw Amerongen; **Oosterend (Texel)** 10.00 en 16.00 uur stud. J.C. Kriekaart; **Oosterland** 10.00 uur ds. C. Harinck en 18.30 uur ds. W. Harinck; **Oostkapelle** 15.00 uur ds. S. Maljaars; **Opheusden** 9.30 (H.A.) en 16.00 uur ds. W. Mouw; **Oppendoes** 10.00 uur (H.A.) ds. G. Heijkamp en 16.00 uur stud. J. Kroon; **Oud-Beijerland** 9.30 en 18.00 uur ds. J. van Rijswijk; **Ouddorp** 9.30 en 18.30 uur ds. G. Pater; **Oudemirdum** 9.30 en 14.30 uur ds. C. van Ruitenburg; **Poederoijen** 9.30 en 18.30 uur ds. C. Sonneveld; **Poortugaal** 18.30 uur ds. H.E.P. Fortuijn; **Puttershoek** 14.30 uur ds. W.A. Zondag; **Rhenen** 10.00 en 18.00 uur ds. F. Mulder; **Ridderkerk-Slikkerveer** 16.00 uur (H.D.) ds. H. Brons; **Rijssen-West** 9.30 en 18.30 uur (H.D.) ds. P.D. den Haan; **Rijssen-Zuid** 9.30 en 18.30 uur ds. A.T. Huijser; **Rilland-Bath** 9.30 (H.A.) en 18.30 uur ds. M. Karens; **Rotterdam-Alexanderpolder** 15.00 uur

ds. J. van Rijswijk; **Rotterdam-Centrum** 15.30 uur ds. H.A. van Zetten; **Scherpenisse** 9.30 en 18.30 uur ds. M. Blok; **Scherpenzeel** 10.00 en 18.30 uur ds. J. Schipper; **Sint Annaland** 9.30 (H.A.) en 18.30 uur ds. J. de Kok; **Sliedrecht** 14.30 uur ds. F. Mulder; **Soest** 9.30 uur ds. W. Silfhout en 19.00 uur ds. W. Visscher; **Sprang-Capelle** 14.30 uur ds. C. Hogchem; **Terneuzen** 10.00 en 15.30 uur ds. G.P. van Nieuw Amerongen; **Terwolde-De Vecht** 9.30 en 14.30 uur ds. J. IJsselstein; **Tholen** 18.30 uur ds. J.J. Tanis; **Uddel** 10.00 en 18.30 uur ds. C.A. van Dieren; **Urk** 10.00 en 17.00 uur ds. A.J. de Waard; **Veen** 9.30 (H.A.) en 18.00 uur ds. E. Bakker; **Viissingen** 9.30 (H.A.) en 16.00 uur ds. G.J. Baan; **Waarde** 9.30 en 18.00 uur ds. L. van der Kuijl; **Wageningen** 10.00 en 15.30 uur ds. A.B. van der Heiden; **Westkapelle** 9.30 en 18.30 uur ds. S. Maljaars; **Wierden** 15.00 uur ds. P.D. den Haan; **Woerden** 18.30 uur ds. W. Silfhout; **Wolphaartsdijk** 14.00 uur ds. J. Beens en 18.00 uur ds. J.B. Huisman; **Zoetermeer** 10.00 en 18.30 uur ds. J.B. Zippro; **Zwijndrecht** 9.30 en 16.00 uur ds. H.E.P. Fortuijn; **Zwolle** 9.30 en 19.00 uur ds. J. van Laar.

DINSDAG 17 OKTOBER 2023

Dirksland 19.30 uur ds. K. Boeder; **Drachten** 19.30 uur ds. A. Schreuder; **Nisse** 19.30 uur ds. G.P. van Nieuw Amerongen; **Rotterdam-Centrum** 19.45 uur ds. B.J. van Boven; **Uddel** 19.30 uur ds. C.A. van Dieren; **Wageningen** 13.45 uur (huw.bev.) ds. H. van der Heiden.

WOENSDAG 18 OKTOBER 2023

Barneveld-Zuid 14.15 uur (huw.bev.) ds. J. van Laar; **Doetinchem** 19.30 uur ds. D. de Wit; **Ermelo** 19.30 uur ds. C.A. van Dieren; **Hoofddorp** 19.45 uur ds. J. van Rijswijk; **Klaaswaal** 19.30 uur ds. G.J.N. Moens; **Kortgene** 19.30 uur ds. A.P. Baaijens; **Kruiningen** 19.30 uur ds. G. Hoogerland; **Melissant** 19.30 uur ds. C.J. Meeuse; **Oosterend (Texel)** 19.00 uur stud. J.C. Kriekaart; **Poederoijen** 19.30 uur ds. C. Sonneveld; **Poortugaal** 19.30 uur ds. W.J. Karels; **Rhenen** 19.30 uur ds. F. Mulder; **Rijssen-West** 19.30 uur ds. P.D. den

Haan; **Rotterdam-IJsselmonde** 19.30 uur (voor de zending) stud. J. Janse; **Stolwijk** 19.30 uur ds. G. van Manen; **Terwolde-De Vecht** 19.30 uur ds. J. van Laar; **Wolphaartsdijk** 19.30 uur ds. W. Mouw; **Zwolle** 19.30 uur stud. W. de Jong.

DONDERDAG 19 OKTOBER 2023

Alblasserdam 19.30 uur ds. L. van der Kuijl; **Barneveld-Zuid** 13.30 uur (huw. bev.) ds. J. van Laar; **Bodegraven** 19.30 uur stud. J. Janse; **De Valk-Wekerom** 14.15 uur (huw.bev.) ds. B.J. van Boven; **'s-Gravenzande** 19.45 uur ds. M. Blok; **Hardinxveld-Giessendam** 19.30 uur (voor de zending) ds. J. IJsselstein; **Kootwijkerbroek** (locatie: Verlengde Parallelweg te Barneveld) 19.30 uur ds. G. Beens; **Ouddorp** 19.30 uur ds. G. van Manen; **Oude-Tonge** 19.30 uur ds. C.J. Meeuse; **Sprang-Capelle** 19.30 uur ds. J. Schipper.

VRIJDAG 20 OKTOBER 2023

Barneveld-Centrum 13.15 uur (huw.bev.) ds. E.J. Boudewijn; **'s-Gravenpolder** 13.30 uur (huw.bev.) ds. S. Maljaars; **Sint Annaland** 14.30 uur (huw.bev.) ds. J. de Kok; **Terneuzen** 14.00 uur (huw. bev.) ds. A.P. Baaijens.

ZATERDAG 21 OKTOBER 2023

Hardinxveld-Giessendam 15.00 uur (Aangepaste dienst) ds. W.J. Karels.

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN

ZONDAG 15 OKTOBER 2023

Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.30 en 16.30 uur (Bijbeluur) evang. M. Vos; **Breda** (Vriesdongen 1) 10.30 uur; **Emmen** (Prinsesselaan 6 I) 9.30 en 15.30 uur evang. C. van Drunen; **Leeuwarden** (Achter de Hoven 2c) 9.30 en 12.00 uur (Bijbeluur) evang. S. de Visser; **Merksem** (Jaak de Boeckstraat 21-23) 10.00 en 16.30 uur evang. A. van Setten; **Rotterdam** - In de Gouwstraat 14.00 uur evang. M. Rozema; **Scheveningen** 14.30 uur evang. M. van Velden; **Tilburg** (Offenbachstraat 105) 16.00 uur evang. H.J. van den Boogaart.

VOOR ALLE IN DIT NUMMER GENOEMDE TOEKOMSTIGE DATA GELDT:

INDIEN DE HEERE WIL EN WIJ LEVEN

Advertenties

*Indien ik alleenlijk Zijn kleed aanraak...
Mattheus 9:21m*

Met ontroering heeft de kerkenraad van de Gereformeerde Gemeente Capelle aan den IJssel-West kennisgenomen van het overlijden van zijn zeer gewaardeerde oud-diaken

A. de Ligt

Vanaf 2009 heeft hij gedurende 13 jaar de gemeente, waarin hij een grote plaats innam, ruimhartig en met de liefde van zijn hart mogen dienen.
De Heere ondersteune zijn vrouw, kinderen en kleinkinderen in hun verdriet.

De kerkenraad van de Ger. Gem.
Capelle aan den IJssel-West
H.T. Groenendijk, preses
B. Agteresch, scriba

Capelle aan den IJssel, 4 oktober 2023

TIEL - Grote of St. Maartenskerk
Zaterdag 4 november 2023
PSALMZANGAVOND
Aanvang: 19.30 uur
Leiding: Ds. G. Pater
Orgel: A.J. van Lieburg en J. Pater
Toegang: vrij, collecte t.b.v. project
Gomarus voor Roemenië

Inloopochtend ouderengroep

D.V. dinsdag 24 oktober vanaf 10.00 uur.

Wilt u ook eens meedraaien met onze 50+ers? We hopen deze ochtend te gaan tuinieren. Van harte welkom!

We zijn ook nog op zoek naar een rij-vrijwilliger op de dinsdag!

Voor meer informatie belt u naar 0342-422432 of kijk op de site www.grootkootwijk.nl

Van Amerongenweg 9 te Barneveld

Begrafenisonderneming STAM
Molenstraat 153, 2961 AK Kinderdijk
Tel. 078 6919005 - **Geen crematies** -

ANDANTE
-orgelcentrum-

Uw dealer van
**Johannus
Monarke
Content
Domus
Viscount
Mixtuur**
(Hauptwerk orgels)

* Ruim assortiment bladmuziek (ook klavar)
* Verkoop en verhuur, ook voor zaal en kerk
* Collectie kleine blaasinstrumenten

Industrielaan 26 • Veenendaal • tel 0318 - 50 50 63
www.andanteorgels.nl

Wonen met karakter in Yerseke?

Kom kijken bij vrijstaande woning gelegen op een royaal perceel van 434m² aan de Langeville 45.

- gelijkvloers wonen mogelijk, bad- en slaapkamer op begane grond;
- parkeergelegenheid op eigen perceel;
- 7 kamers waarvan 4 slaapkamers;
- woonoppervlakte 137m².

Vraagprijs € 399.000 k.k.

Voor meer informatie en bezichtigingen kunt u contact opnemen met Makelaardij de Groot via 0113-202300.

Zoekt u een mediator
of
organisatie-adviseur?

Bel: 06 - 53868881

www.bvissermediation.nl
www.bvisserconsultancy.nl

Boek jouw ideale vakantie!

www.diskoffer.nl

vakanties met zondagsrust

jho
consulting

**Op zoek
naar een
vertrouwens
persoon?**

**Ongewenste
omgangsvormen
die aandacht vragen:**

- pesten
- agressie of geweld
- machtsmisbruik
- discriminatie
- integriteit
- seksuele intimidatie

Jacco Hoekman | Erkend vertrouwenspersoon
www.jhoconsulting.nl | 06-20222065
Slagveldstraat 32, Kruijningen

BROUWER
PSYCHOLOGEN

Psychologische hulp voor kinderen en volwassenen

Brouwer Psychologen geeft hulp aan kinderen, jongeren en volwassenen bij psychische klachten en in moeilijke situaties. Dat doen we vanuit onze christelijke identiteit, al ruim 30 jaar. Wij bieden o.a.:

- behandeling en begeleiding
- psychologisch onderzoek

Dit doen we ook voor mensen met een verstandelijke beperking.

Kijk op www.brouwerpsychologen.nl.
Of bel **0180 - 426955**

Ridderkerk, Barneveld, Geldermalsen
en Apeldoorn (nieuw)

Onze leerlingen zijn op zoek naar jou!

› Eben-Haëzerschool Opheusden

- LEERKRACHT groep 1 (i.v.m. zwangerschapsverlof)
- LEERKRACHT tweede instroomgroep

Meer weten of solliciteren?
basisschool.eh-opheusden.nl

› Rehobothschool Opheusden

- LEERKRACHT onderbouw
- LEERKRACHT nieuwkomersklas
Oekraïense peuters en leerlingen
- PEDAGOGISCH MEDEWERKER/OA'ER

Meer weten of solliciteren?
rehoboth-opheusden.nl

› Sébaschool Ochten

- LEERKRACHT groep 4
(i.v.m. ziekte, parttime/fulltime)
- VAKLEERKRACHT GYM
2 dagen per week
- INTERN BEGELEIDER groep 4-8
3 dagen per week
- INVALLEERKRACHT

Meer weten of solliciteren?
seba-rehobothschool.nl

› Sébaschool Kesteren

- LEERKRACHT groep 7/8
vrijdags, vanaf november
i.v.m. zwangerschapsverlof
- INVALLEERKRACHT groep 1-8

Meer weten of solliciteren?
seba-rehobothschool.nl

Solliciteren kan tot D.V. zaterdag 28 oktober.
Ga naar de website voor onze contactgegevens
daar vind je ook het mailadres waar je de sollicitatie
naartoe kunt sturen.

De schoolvereniging VCOG bestaat uit basisscholen die onderwijs bieden op gereformeerde grondslag en heeft locaties in Opheusden, Ochten en Kesteren.

VEENENDAAL

Kerkgeb. Ger. Gem.
Vijftien Morgen 51

WINTERCURSUS - Zielsverwantschap over de grenzen heen

6 zaterdagmorgens in de periode november-februari

O.a. over Petrus van Mastricht & de praktische theologie, Augus Hermann Francke & de opvoeding, Nikolaus Graf von Zinzendorf & de broederkringen in diaspora.

Sprekers: prof. dr. A. Goudriaan, prof. dr. F.A. van Lieburg, dr. G.H. Leurdijk, drs. P.H. op 't Hof, dr. J. van de Kamp en drs. H. den Ouden-Vermeer.

Aanmelding door overmaking € 145,- of € 265,- voor een echtpaar (inclusief koffie, thee, lunch en cursusmap) op IBAN NL17 INGB 0005352562 t.n.v. SSNR. Zie www.ssnr/wintercursus-nadere-reformatie

DE APP MET DUIZENDEN CHRISTELIJKE MUZIEKEN VERTELC'D'S

Makkelijker dan een cd-speler

FamilyStream

Luister nu gratis 1 maand mee!

www.familystream.com

Begravenisonderneming de Jongh

Voor een waardige en stijlvolle verzorging van alleen begravenissen

Dag en nacht persoonlijk bereikbaar

Hardinxveld-Giessendam	0184 - 611 154
Waardenburg	0418 - 652 039
Werkendam	0183 - 701 017
Dordrecht e.o.	078 - 641 27 40
Nieuw-Lekkerland	0184 - 683 838

info@begravenisondernemingdejongh.nl
www.begravenisondernemingdejongh.nl

buitenpraktijk Mark.

Buiten is er ruimte.
Ruimte voor gesprek, ruimte voor jou.

Psychosociaal therapeut
mark@buitenpraktijkmark.nl +31 (0)6 53 29 69 57
buitenpraktijkmark.nl

Probeer de RD-app gratis!

Scan mij

Scan de QR-code of
ga naar rd.nl/app

ONTDEK HET OP
Google Play

Download in de
App Store

rd
reformatarisch
dagblad

HEEREN
VAN
OPHEUSDEN

AMBTSKLEDING

MAATKOSTUUMS

TROUWKOSTUUMS

GELEGENHEIDSKLEDING

AFSPRAAK MAKEN?

We bieden de mogelijkheid voor een afspraak in de avonduren of voor bezoek bij u aan huis.

HEERENVANOPHEUSDEN.NL | 0488 42 96 90 | INFO@HEERENVANOPHEUSDEN.NL

BURGEMEESTER LODDERSTRAAT 38 | 4043 KM | OPHEUSDEN

ACTIVITEITEN

Autisme en geloven

Voor ouders van kinderen en jongeren met autisme en een (boven)gemiddelde intelligentie

Donderdag 19 oktober - 19.45 uur | 's-Gravenpolder | J.W. van de Graaf
Donderdag 26 oktober - 19.45 uur | Sliedrecht | D. Rosbergen

PrO-contactdag: presentatie en bezoek Grebbeberg

Voor mensen die het Praktijkonderwijs volg(d)en

Zaterdag 28 oktober - 10.00 uur | Rhenen

Geloven; het verstand te boven?!

Voor ouders van (vermoedelijk) hoogbegaafde kinderen

Dinsdag 7 november - 19.45 uur | Apeldoorn | ds. G.P. van Nieuw Amerongen
Dinsdag 14 november - 19.45 uur | Woerden | ds. H. Brons
Dinsdag 28 november - 19.45 uur | 's-Gravenpolder | P.A.J. Jacobse
Donderdag 30 november - 19.45 uur | Sliedrecht | ds. C. Sonneveld

Leven met een partner met autisme

Voor vrouwen die getrouwd zijn met een man met (een vermoeden van) autisme

Donderdag 9 november - 09.30 uur | Genemuiden | Elma Mulder

ReTurnday - zelfbeeld

Voor jonge dames met het Syndroom van Turner

Zaterdag 11 november - 10.30 uur | Woerden | Dineke Groeneveld

Als het tegenzit

Voor mensen met een lichamelijke beperking en hun familieleden

Zaterdag 18 november - 12.30 uur | Middelburg | Evert Barten

Helpende Handen adviseert en ondersteunt mensen met een beperking en hun naasten in hun zoektocht naar zorg of ondersteuning die aansluit op de hulpvraag. Wat kunnen we voor jou betekenen?

Voor meer informatie en aanmelden:
0348 48 99 70 • info@helpendehanden.nl
www.helpendehanden.nl

+ werkmetailent®

Op zoek naar een nieuwe baan?

Bekijk deze en meer vacatures via onze website en solliciteer!

Goed Verblijven zoekt een **werkvoorbereider**

Elspeet | 40 uur

Betap zoekt een **marketingcommunicatie medewerker**

Genemuiden | 24-40 uur

Babypark zoekt een **filiaalmanager**

Veldhoven | 40 uur

Salem zoekt een **social worker**

Ridderkerk | 24 uur

www.werkmetailent.nl

Rouw, eenzaam, beperking, eenverdiener of armoede? Stichting kleinsteun.nl
06-34180256. Tevens gezocht: **(jonge) maatjes, gastadressen en donateurs!**

Van der Boom
Boeken en Muziek

Voorstraat 41
3245 BG Sommersdijk
Telefoon 0187 - 48 26 14
www.boekhandelvanderboom.nl
E-mail: info@boomboek.nl

BOEKEN EN MUZIEK
VAN DER BOOM

MARIA HOEVE
HOORNAAR

Nieuw in de Alblasserwaard!

VERGADEREN | OVERNACHTEN | GENIETEN

0183 - 741 030
WWW.MARIAHOEVE-HOORNAAR.NL

Als achterom kijken pijn doet
en vooruit kijken zorgen geeft...

Somber
Verdriet
Vragen en twijfels
Opvoeding
Relatie

Je heeft het met alleen te doen

www.coachpraktijk-Eigenwijs.nl
06-15604697
Westmaas - Elspeet

Word vriend en steun de Stichting!
NL35 ABNA 0548 9879 20

Heeft u uw naasten lief?

Help Duitsland aan Bijbelse theologie!

Stichting Vrienden van Heidelberg en Dordrecht

Meer informatie? → www.svvhed.org

Psalmzangavonden 2023-2024

Nieuw Bladmuziek:

Ps 42 en Ps 51

Ps 93 en Ps 25

www.arthurdejong.nl

Te koop: splinternieuwe luxe CHALETS op EIGEN GROND. 6 persoons.

Casa Familia Voorthuizen. ZONDAGS-RUST en Reformatorische identiteit.
sinkeprojecten.nl

Jouw bruidsjurk...

-Uniek -Maatwerk -Betaalbaar

Atelier Joline www.atelier-joline.nl
Reeuwijk

VAN STAVEREN
Begrafenisverzorging

Met aandacht, zorg en respect

Dag en nacht bereikbaar 0172 23 33 38
vanstaverenbegrafenisverzorging.nl

Uitnodiging

Alle kinderloze echtparen nodigen wij van harte uit voor onze bijeenkomst D.V. zaterdag 11 november 2023 in de Adventkerk, Vijftien Morgen 51 te Veenendaal. Inloop 14.00 uur, opening 14.30 uur

Astrid Bokhorst (NPV) houdt voor ons een lezing. Ook is er ruimte voor vragen en ontmoeting. Hartelijk welkom!

Mag alles wat kan?
Samen bezinnen op onvruchtbaarheid

Revoke wil echtparen met een onvervulde kinderwens ondersteunen door Contact, Voorlichting en Bezinning.

Wilt u meer informatie: kijk op www.revoke.nl, mail naar algemeen@revoke.nl of bel 0318 - 45 65 87.

Hoe help ik mijn kind door te zetten?

Opvoeden is niet eenvoudig. Soms vertoont een kind gedrag waar u geen raad mee weet. Hoe moet u reageren? Of u wilt een kind gedrag aanleren, maar weet niet hoe.

Dan is het fijn om ruggespraak te houden. Verkennen hoe u gedrag kunt sturen. Dat geeft nieuwe inzichten. KOC Diensten helpt u graag met het versterken van opvoedvaardigheden.

KOC DIENSTEN
staat achter je

Ontdek welke diensten u kunnen helpen
kocdiensten.nu/over-ons/jeugdengEZIN

Vragen, advies of aanmelden? ☎ 0318-517310 | toegang@koc.nu | kocdiensten.nu

NIEUW! Behouden aan land, Bijbel-
lezingen laatste zendingsreis van
Paulus, Ds. A. Schot € 24,95.
www.ramshoorn.nl

ORGELBOUW ADVIES COMMISSIE

een betrouwbare partner!

- NIEUWBOUW
- RESTAURATIE
- OVERPLAATSING
- ONDERHOUD

ook voor
akoestische
vraagstukken

Voor meer informatie:
Dhr. H. den Hollander
T (010) 435 44 35
E h.den.hollander@kliksafe.nl

VERENIGING ORGANISTEN GEREFORMEERDE GEMEENTEN

Boekhandel
De ZONNEBLOEM
Dorpsstraat 164 - Scherpenzeel (gld)
033-2774355
www.boekhandeldezonnebloem.nl

VAKANTIE in de BETUWE op boerderij-
camping DE VIJVERHOF in OMMEREN.

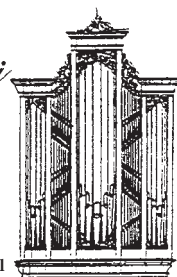
Tevens verhuur accommodaties.

www.campingdevijverhof.nl

0344601973/065708822

Orgelmakerij
Boogaard

Gravenstraat 4
7461 TN RIJSSEN
Telefoon 0548-521637

www.orgelmakerijboogaard.nl

Nieuwbouw | Restauratie - Stem- en onderhoudswerk

Waarom Paul Roescher?

Wij geven u twaalf redenen!

5

Komt u van ver?
Rijden loont!

Moderne houtkachel
Elders 1799,-

Kraakprijs!
575,-

PAUL ROESCHER
KEUKEN • BAD • VLOER • HAAR

Totaal 17.500 m² in Rijsen en Apeldoorn
Tel. 0548 530 350 www.paulroescher.nl

Uitnodiging

Open avond Eliëzerhof

Op de Eliëzerhof wordt iedere dag door de deelnemers gewerkt voor externe bedrijven. Van inpakwerkzaamheden tot hout kloven, het werkaanbod is divers. Ook heeft de Eliëzerhof een eigen bakkerij, waar heerlijke taarten worden gebakken. Om nog beter aan te kunnen sluiten bij de behoeften en talenten van onze deelnemers zijn wij verhuisd naar een nieuw pand.

Een kijkje bij ons nemen? Van harte welkom!

D.V. donderdag 9 november, 19:00 tot 20:30 uur,
aan de Elburgerweg 31 in Nunspeet.

Parkeren kan bij Veluvine, F.A. Molijnlaan 186.

Adullam

VAN DER WILT
RAAMDECORATIE

UW ADVISEUR

AAN HUIS

☎ 06 - 36 29 43 14

🌐 wiltraamdecoratie.nl

Sinds 1942
VAN H HORSSEN
IJZERSTERK IN KUNSTSTOF

ZEILMAKERIJ | DAKBEDEKKING | VALBEVEILIGING | LEKBAKKEN

Van Horsssen BV, een familiebedrijf sinds 1942, is onder andere actief als dakdekkersbedrijf. Wij zijn op zoek naar:

DAKDEKKERS

Voor verdere informatie zie onze website www.vanhorsssenbv.nl onder het kopje over ons/vacatures.

Neem contact met ons op via telefoonnr. 0418 - 67 12 38.
Mailen kan ook naar info@vanhorsssenbv.nl

Ervaring is niet vereist. Je krijgt een interne opleiding!

Hambloksestraat 42 | 5308 KN | Aalst | Tel 0418-671238
www.vanhorsssenbv.nl | info@vanhorsssenbv.nl

Masculine Herbal Complex van NeoLife

Kruidentablet voor mannen

- * voor een goede gemoedstoestand
- * bij innerlijke onrust

- * voor het behoud van een goede prostaatfunctie

Okt. aanb. | Kommie 0634826766

www.naturalhealthproducts.nl

Welkom terug op ons bungalowpark!

De Verrassing
Bungalowpark

AL 65 JAAR
VERRASSEND OP TEXEL

www.deverrassing.nl
0222 318906

kina
begrafenisverzorging

D.W. Schipper
010-458 31 12
Capelle a/d IJssel

J. Kooijman
0182-58 39 32
Gouda

Dag en nacht bereikbaar

WIJ VERZORGEN ALLEEN BEGRAFENISSEN

Inwoners Nagorno-Karabach hebben uw hulp nodig

Duizenden mensen zijn op de vlucht, waaronder veel kinderen.

Onze partnerorganisaties uit Armenië zetten zich met man en macht in om de vluchtelingen op te vangen. Daarbij is uw hulp en gebed onmisbaar.

Help mee!

scan de QR-code

www.komoverenhelp.nl/noodfondsarmenie

de SAAMBINDER

Bewuste keuze

Colofon

Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten
Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur: ds. B. Labee
Redacteurs: ds. G.J. van Aalst, J. van 't Hul

Redactiesecretaris: J. van 't Hul

Bijdragen van medewerkers, boeken ter recensie en vragen voor de rubriek 'Vraag en antwoord' naar:

ds. B. Labee
Kerkewijk 115a, 3904 JA Veenendaal
T 0318-513597
E b.labee@kliksafe.nl

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk), berichten en meditaties:

J. van 't Hul
Lierdererf 19, 7364 BD Lieren
T 0651-622260
E jvthul@kliksafe.nl

Aanlevertijd van kerknieuws en berichten: uiterlijk woensdag 17.00 uur vóór de datum van verschijning van De Saambinder in de daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk:

Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening,
Houttuinlaan 7, 3447 GM Woerden
T 0348-489900
E info@desaambinder.nl

Advertenties en familieberichten aan Verloop drukkerij:

Ohmweg 31, 2952 BD Alblasserdam
T 078-6912899
E saambinder@verloop.nl

Advertenties dienen uiterlijk donderdag vóór de week van verschijning aangeleverd te zijn. Rouwadvertenties uiterlijk maandag-morgen 9 uur.

Advertenties € 1,90 per mm.
Familieberichten € 0,45 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 21% btw.

Abonnementenadministratie

Adreswijzigingen enz. aan:
Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening
Houttuinlaan 7, 3447 GM Woerden
T 0348-489900
E info@desaambinder.nl

Betalingen abonnementsgelden:

IBAN: NL11 INGB 0000 0643 27 t.n.v.
De Saambinder-abonnementen te Woerden.

Abonnementenprijzen:

voor Nederland: € 15,50 per halfjaar (te betalen per 1 april en 1 oktober) voor het buitenland*: € 150,00 per jaar *afwijkend tarief voor: Canada: \$ 165, USA: \$ 140

Correspondentieadres Noord-Amerika:

Mr. A.M. Berman
3340 Culp Rd. Unit 11
Vineland Stn. ON LOR 2E0
T 905 651 2320
E amberman47@gmail.com

Enkele handige websites

Gereformeerde Gemeenten:
Algemeen: www.gergeminfo.nl
(doorklikken naar diverse deputaatschappen)
De Saambinder: www.desaambinder.nl
Adviesplein gemeente en gezin: www.gemeenteengezin.nl
Studenten: www.werkgroepstudenten.nl
Jeugdbond: www.jbgg.nl

De redactie behoudt zich het recht voor ingezonden bijdragen, kerknieuws, berichten en advertenties zonder overleg aan te passen, in te korten of zonder opgave van reden niet te plaatsen.

De redactie aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid betreffende de inhoud van de advertenties en de (recensies van de) aangekondigde boeken.

Blind

*Doe je ogen eens dicht!
Stel je eens voor dat je
blind zou zijn!*

Als je blind bent, dan is het heel moeilijk om de weg naar huis of school te vinden. Ook kun je dan de prachtige bloemen en dieren niet zien. Als je blind bent, weet je niet eens hoe je er zelf uitziet! We noemen dit lichamelijk blind zijn. Veel blinde mensen maken gebruik van een blindengeleidehond, een stok of andere hulpmiddelen.

Jij kunt, misschien met behulp van een bril, alles goed zien. Maar het zou kunnen dat je toch blind bent! Blind, omdat je niet ziet dat je veel zonden doet. Blind, omdat je niet merkt dat je elke dag verder van de Heere wegloopt. Blind, omdat je de heerlijkheid van de Heere niet ziet. We noemen dit geestelijk blind zijn. Maar voor geestelijk blinden zijn er ook hulpmiddelen.

De blindgeborene die langs de weg zat, kreeg van de Heere een bijzonder hulpmiddel: slijk! Hij moest deze modder gaan afwassen in het badwater Siloam. Hoe moest hij daar als blinde komen? Toch gehoorzaamde hij en daardoor kon hij met zijn lichamelijke en geestelijke ogen zien.

Een ander hulpmiddel gebruikte de blinde Bartiméüs. Hij bleef maar roepen; 'Jezus, Gij Zone Davids, ontferm U over mij!' Bartiméüs werd ziende gemaakt en volgde Jezus. In Openbaring 3:18 staat nog een hulpmiddel: ogenzalf. Deze zalf kun je bij de Heere gratis krijgen. Als de Heere je deze ogenzalf geeft, ga je jezelf echt zien en mag je gaan zien hoe groot en heerlijk de Heere is. Ben jij nog geestelijk blind? In de hemel zijn geen blinde mensen en kinderen. Wat zullen zij daar zien?

Lezen: Johannes 9:1-7 en 38-41

M. Snellen-Nijsink, Veenendaal

Uit:

Het levenslied van Robert

Robert McCheyne is met zijn zus Elisa op bezoek bij de familie Thain.

Johnnie laat zijn speelgoed in de steek en komt bij Roberts stoel staan. Hij heeft stil geluisterd toen de dominee over levenslessen uit de natuur sprak. 'En de sneeuw, dominee, als u de sneeuw ziet, wat denkt u dan?'

Robert kijkt hem vertederd aan. 'Wat ik dan denk? Er staat een tekst over in de Bijbel. Het gebed van David in Psalm 51: 'Was mij, en ik zal witter zijn dan sneeuw'. Zal ik die tekst voor je opschrijven, Johnnie? Geef maar een blad papier, dan maak ik er ook een tekening bij.'

En voor de ogen van de verbaasde jongen tekent Robert met een paar potloodstreken de tuin zoals die voor hen ligt en schrijft met zijn karakteristieke handschrift de tekst uit Psalm 51 erbij.

Johnny is de koning te rijk met zijn tekst en tekening. Jessie gaat nog eens met de thee rond en Robert begint met mevrouw Thain een gesprek over de zondagsschool.

Af en toe kijkt hij naar Jessie, die nog bijna geen woord heeft gezegd. Hij merkt wel dat ze niets van het gesprek mist. 'Zou je ook mee willen helpen met het zondagsschoolwerk, Jessie?' vraagt hij opeens. Jessie krijgt een kleur. 'Willen wel, maar kunnen? Hoe kun je zomaar aan de kinderen over de Heere Jezus vertellen, als je Hem niet kent?' zegt ze zacht.

'Aan de genadetroon bedelen, tot je Hem mag kennen', is het eenvoudige antwoord. 'Probeer een dagboek bij te houden, Jessie, waarin je al je gedachten en vragen opschrijft.'

Jessie zegt niets meer terug. Elisa verbreekt de stilte met een hartelijke vraag aan haar. 'Ik zou het leuk vinden als je eens in de pastorie komt kijken, Jessie'.

En met een glimlach: 'Ik heb de meeste kamers alleen moeten inrichten, want mijn broer vindt veel meubels overbodig'.

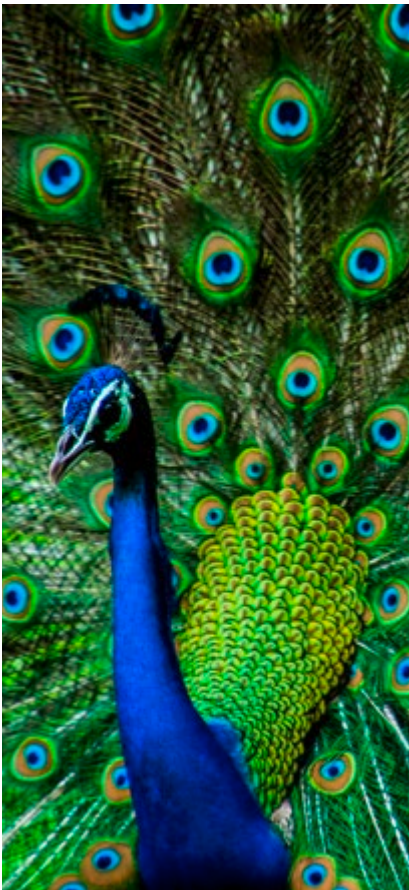
Haar broer knikt glimlachend. 'Ik vind alleen de inrichting van mijn studeerkamer belangrijk'.

Vraag en antwoord

door
ds. Labee

Hoge ogen

*Hoe vernedert
de Heere een mens?*

Ontdekking

We lezen in het heilig Woord van God over mensen met 'hoge ogen'. Na onze diepe val in Adam zijn we niet alleen mensen met 'hoge ogen' geworden, maar zijn we - van nature - ook allen behept met zo'n hoogmoedig bestaan. Maar nadrukkelijk zegt de Heere: 'Deze zes haat de HEERE, ja, zeven zijn Zijn ziel een gruwel: Hoge ogen, een valse tong, en handen die onschuldig bloed vergieten, een hart dat ondeugdzaam gedachten smeedt, voeten die zich haasten om tot kwaad te lopen, een vals getuige die leugens blaast, en die tussen broeders krakelen inwerpt' (Spr. 6:16-19).

De trotse Haman werd opmerkelijk vernederd toen hij een koninklijk kleed en paard moest nemen voor Mórdechai en door de straten van Susan ging met de uitroep: 'Alzo zal men dien man doen tot wiens eer de koning een welbehagen heeft'. Ontzet en met neergeslagen blik is hij na afloop naar huis gegaan om spoedig aan de hoge galg te worden gehangen die hij gemaakt had voor zijn vijand.

Maar als de Heere een mens bekeert, zal deze ook vernederd worden. Als bij het licht van Gods Geest gezien wordt wie hij geworden is na Genesis 3 en hoe walgelijk en schuldig hij is voor God, volgt er altijd vernedering. We lezen van David dat hij uitspreekt: 'Ik heb zeer gezondigd, dat ik deze zaak gedaan heb; maar neem toch nu de misdaad Uws knechts weg, want ik heb zeer zottelijk gehandeld' (1 Kron. 21:8b).

We kennen het getuigenis van Abraham, die zichzelf als 'stof en as' had leren zien. De grote profeet Jesaja spreekt over zijn 'onreine lippen'. Koning Hizkia piepte als een zwaluw en kirde als een duif. En het

trotse hart van zijn zoon Manasse horen we als het ware in stukken vallen, als we lezen: 'En als Hij hem benauwde, bad hij het aangezicht des HEEREN zijns Gods ernstiglijk aan, en vernederde zich zeer voor het aangezicht van den God zijner vaders, en bad Hem' (2 Kron. 33:12,13a). Om niet meer te noemen, de tollenaar - uit de gelijkenis van Jezus - 'wilde ook zelfs de ogen niet opheffen naar den hemel, maar sloeg op zijn borst, zeggende: O God, zijt mij zondaar genadig' (Luk. 18:13b).

Verootmoediging

De Heere geve dat we iets zouden verstaan van de ware vernedering van ons hart, gewerkt door Gods Geest. Velen van onze ouden hebben daarover geschreven. We laten een klein stukje van J.C. Philpot (1802-1869) meelesen, met de bede dat onze lezers er bevindelijk kennis aan mogen hebben of krijgen. Hij schrijft: 'Er zijn veel mensen die het niet kunnen verdragen dat hun kwaal wordt aangeraakt. Ze kunnen het niet verdragen als er alleen maar wordt gewezen op de verdorvenheid van hun hart. Hoe kan er ware ootmoed zijn zonder zelfkennis? Hoe kan ik nederig worden tenzij mijn gezicht met schaamte is bedekt en ik mijzelf verfoei voor de ogen van een alwetend God om wat ik in mijzelf gevoel? Hoe meer het de heerlijke Majesteit van de hemel behaagt om Zich in al Zijn Goddelijke reinheid te tonen in mijn geweten en hoe dieper ik word ontdekt aan mijn bestaan als gevallen mens en schuldige zondaar, hoe meer mijn hart verootmoedigd wordt, hoe meer ik nederig word en hoe meer ik me verfoei in stof en as'. ♦

► Heb jij/hebt u ook een vraag?

Mogelijke vragen over onderwerpen binnen de doelstelling van De Saambinder kun jij/kunt u mailen naar ds. B. Labee of hem per post toezenden (zie colofon). Er volgt -zo mogelijk- altijd een reactie. Echter alleen als de redactie het waardevol acht voor de lezers, volgt een antwoord op jouw/uw vraag in een nummer van De Saambinder. Graag wel wat geduld. Er liggen nog tientallen vragen op een reactie te wachten.